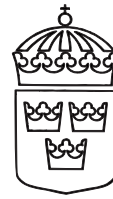

Regeringens proposition

2009/10:211

Sanktioner för överträdelser av nya EU-regler om kemikalier

Prop.
2009/10:211

Regeringen överlämnar denna proposition till riksdagen.

Stockholm den 29 april 2010

Fredrik Reinfeldt

Andreas Carlgren
(Miljödepartementet)

Propositionens huvudsakliga innehåll

I propositionen föreslås ändringar i miljöbalkens regler om kemiska produkter (14 kap.) och straff (29 kap.) med anledning av dels en ny EU-förordning om klassificering och märkning av kemikalier, dels att vissa regler om utsläppande på marknaden och användning av kemiska produkter och varor har förts över från ett EU-direktiv till EU:s kemikalierestreringsförordning.

Ändringarna föreslås träda i kraft den 1 augusti 2010.

Innehållsförteckning

1	Förslag till riksdagsbeslut.....	3
2	Förslag till lag om ändring i miljöbalken.....	4
3	Ärendet och dess beredning.....	13
4	Straffbestämmelser om överträdelse av kemikalierregistreringsförordningen.....	14
5	Lagändringar med anledning av kemikalieklassificeringsförordningen.....	15
5.1	Bakgrund.....	15
5.2	Ändringar i 14 kap. miljöbalken.....	18
5.3	Sanktioner.....	20
5.3.1	Miljöfarlig kemikaliehantering.....	20
5.3.2	Kemikalierregistreringsbrott.....	24
5.3.3	Bristfällig miljöinformation.....	25
6	En rättelse.....	28
7	Ikraftträdande.....	28
8	Konsekvenser.....	29
9	Författningskommentar.....	30
Bilaga 1	Reach-utredningens lagförslag.....	34
Bilaga 2	Remissinstanserna – Reach-utredningens förslag.....	38
Bilaga 3	Kemikalieinspektionens lagförslag.....	39
Bilaga 4	Remissinstanserna – Kemikalieinspektionens förslag.....	45
Bilaga 5	Lagrådsremissens lagförslag.....	46
Bilaga 6	Lagrådets yttrande.....	58
	Utdrag ur protokoll vid regeringssammanträde den 29 april 2010.....	60
	Rättsdatablad.....	61

1 Förslag till riksdagsbeslut

Regeringen föreslår att riksdagen antar regeringens förslag till lag om ändring i miljöbalken.

2 Förslag till lag om ändring i miljöbalken

Härigenom föreskrivs att 14 kap. 2, 3, 10, 17 och 20 §§, 29 kap. 3, 3 b, 6 och 13 §§ samt rubriken närmast före 14 kap. 20 § miljöbalken ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

14 kap.

2 §¹

I detta kapitel avses med

1. kemisk produkt: ett kemiskt ämne eller en beredning av kemiska ämnen som inte är en vara,

2. vara: ett föremål som under produktionen får en särskild form, yta eller design, vilken i större utsträckning än dess kemiska sammansättning bestämmer dess funktion,

3. bioteknisk organism: en produkt som har framställts särskilt i bekämpningssyfte eller något annat tekniskt syfte och som helt eller delvis består av eller innehåller levande mikroorganismer, däribland virus, nematoder, insekter eller spindeldjur,

4. kemiskt bekämpningsmedel: en kemisk produkt som syftar till att förebygga eller motverka att djur, växter eller mikroorganismer, däribland virus, förorsakar skada eller olägenhet för människors hälsa eller skada på egendom,

5. biologiskt bekämpningsmedel: en bioteknisk organism som framställs särskilt för att förebygga eller motverka att djur, växter eller mikroorganismer, däribland virus,

1. kemisk produkt: ett kemiskt ämne eller en blandning av kemiska ämnen som inte är en vara,

2. blandning: *en blandning eller lösning som består av två eller flera kemiska ämnen,*

3. vara: ett föremål som under produktionen får en särskild form, yta eller design, vilken i större utsträckning än dess kemiska sammansättning bestämmer dess funktion,

4. bioteknisk organism: en produkt som har framställts särskilt i bekämpningssyfte eller något annat tekniskt syfte och som helt eller delvis består av eller innehåller levande mikroorganismer, däribland virus, nematoder, insekter eller spindeldjur,

5. kemiskt bekämpningsmedel: en kemisk produkt som syftar till att förebygga eller motverka att djur, växter eller mikroorganismer, däribland virus, förorsakar skada eller olägenhet för människors hälsa eller skada på egendom,

6. biologiskt bekämpningsmedel: en bioteknisk organism som framställs särskilt för att förebygga eller motverka att djur, växter eller mikroorganismer, däribland virus,

¹ Senaste lydelse 2008:240.

försakar skada eller olägenhet för människors hälsa eller skada på egendom,

6. hantering: en verksamhet eller åtgärd som innebär att en kemisk produkt eller bioteknisk organism tillverkas, bearbetas, behandlas, förpackas, förvaras, transporteras, används, omhändertas, destrueras, konverteras, saluförs, överläts eller är föremål för något annat jämförbart förfarande,

7. införsel: att föra in en kemisk produkt, bioteknisk organism eller vara till Sverige, och

8. utförsel: att föra ut en kemisk produkt, bioteknisk organism eller vara från Sverige.

försakar skada eller olägenhet för människors hälsa eller skada på egendom,

7. hantering: en verksamhet eller åtgärd som innebär att en kemisk produkt eller bioteknisk organism tillverkas, bearbetas, behandlas, förpackas, förvaras, transporteras, används, omhändertas, destrueras, konverteras, saluförs, överläts eller är föremål för något annat jämförbart förfarande,

8. införsel: att föra in en kemisk produkt, bioteknisk organism eller vara till Sverige, och

9. utförsel: att föra ut en kemisk produkt, bioteknisk organism eller vara från Sverige.

3 §²

I detta kapitel avses med

kemikalierregistreringsförordningen: Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 1907/2006 av den 18 december 2006 om registrering, utvärdering, godkännande och begränsning av kemikalier (Reach), inrättande av en europeisk kemikaliemyndighet, ändring av direktiv 1999/45/EG och upphävande av rådets förordning (EEG) nr 793/93 och kommissionens förordning (EG) nr 1488/94 samt rådets direktiv 76/769/EEG och kommissionens direktiv 91/155/EEG, 93/67/EEG, 93/105/EG och 2000/21/EG³,

kemikalieklassificeringsförordningen: Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 1272/2008 av den 16 december 2008 om klassificering, märkning och förpackning av ämnen och blandningar, ändring och upphävande av direktiven 67/548/EEG och 1999/45/EG samt ändring av förordning (EG) nr 1907/2006⁴,

biociddirektivet: Europaparlamentets och rådets direktiv 98/8/EG av den 16 februari 1998 om utsläppande av biocidprodukter på marknaden, senast ändrat genom kommissionens direktiv 2008/16/EG,

biociddirektivet: Europaparlamentets och rådets direktiv 98/8/EG av den 16 februari 1998 om utsläppande av biocidprodukter på marknaden⁵, senast ändrat genom kommissionens direktiv 2009/151/EG⁶,

² Senaste lydelse 2008:240.

³ EUT L 396, 30.12.2006, s. 1 (Celex 32006R1907).

⁴ EUT L 353, 31.12.2008, s. 1 (Celex 32008R1272).

⁵ EGT L 123, 24.4.1998, s. 1 (Celex 31998L008).

preparatdirektivet: Europaparlamentets och rådets direktiv 1999/45/EG av den 31 maj 1999 om tillnärmning av medlemsstaternas lagar och andra författningar om klassificering, förpackning och märkning av farliga preparat, senast ändrat genom *kemikalie-registreringsförordningen*,

växtskyddsmedelsdirektivet: rådets direktiv 91/414/EEG av den 15 juli 1991 om utsläppande av växtskyddsmedel på marknaden, senast ändrat genom kommissionens direktiv 2007/76/EG,

ämnesdirektivet: rådets direktiv 67/548/EEG av den 27 juni 1967 om tillnärmning av lagar och andra författningar om klassificering, förpackning och märkning av farliga ämnen, senast ändrat genom *Europaparlamentets och rådets direktiv 2006/121/EG*.

preparatdirektivet: Europaparlamentets och rådets direktiv 1999/45/EG av den 31 maj 1999 om tillnärmning av medlemsstaternas lagar och andra författningar om klassificering, förpackning och märkning av farliga preparat⁷, senast ändrat genom *kemikalie-klassificeringsförordningen*,

växtskyddsmedelsdirektivet: rådets direktiv 91/414/EEG av den 15 juli 1991 om utsläppande av växtskyddsmedel på marknaden⁸, senast ändrat genom kommissionens direktiv 2009/160/EU⁹,

ämnesdirektivet: rådets direktiv 67/548/EEG av den 27 juni 1967 om tillnärmning av lagar och andra författningar om klassificering, förpackning och märkning av farliga ämnen¹⁰, senast ändrat genom *kommissionens direktiv 2009/6/EG*¹¹.

10 §¹²

Ett bekämpningsmedel får godkännas endast om medlet

1. är godtagbart från hälso- och miljöskyddssynpunkt och behövs för de bekämpningsändamål som anges i 2 § 4 eller 5, eller

2. uppfyller förutsättningarna för godkännande enligt växtskyddsmedelsdirektivet eller biociddirektivet.

Ett godkännande får gälla i högst fem år eller, om det finns särskilda skäl, tio år.

1. är godtagbart från hälso- och miljöskyddssynpunkt och behövs för de bekämpningsändamål som anges i 2 § 5 eller 6, eller

godkännande enligt växtskyddsmedelsdirektivet eller biociddirektivet.

⁶ EUT L 313, 28.11.2009, s. 78 (Celex 32009L0151).

⁷ EGT L 200, 30.7.1999, s. 1 (Celex 31999L0045).

⁸ EGT L 230, 19.8.1991, s.1 (Celex 31991L0414).

⁹ EUT L 338, 19.12.2009, s. 83 (Celex 32009L0160).

¹⁰ EGT L 196, 16.8.1967, s. 1 (Celex 31967L0548).

¹¹ EUT L 36, 5.2.2009, s. 15 (Celex 32009L0006).

¹² Senaste lydelse 2008:240.

Reklam för *beredningar av kemiska ämnen*, som kan föranleda en enskild person att ingå köpeavtal utan att ha sett den etikett eller förpackning som *beredningen* är avsedd att levereras med, ska, om *beredningen* är farlig enligt artikel 2.2 i preparatdirektivet och den inte omfattas av undantagen i artikel 1.5, innehålla en upplysning om den typ eller de typer av fara som ska anges på etiketten eller förpackningen.

Reklam för *blandningar*, som kan föranleda en enskild person att ingå köpeavtal utan att ha sett den etikett eller förpackning som *blandningen* är avsedd att levereras med, ska innehålla en upplysning om den typ eller de typer av fara som ska anges på etiketten eller förpackningen om *blandningen* är farlig enligt artikel 2.2 i preparatdirektivet och den inte omfattas av undantagen i artikel 1.5.

Dispens från kemikalierestreringsförordningen

Dispenser från EU-förordningar

20 §¹⁴

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får i det enskilda fallet ge dispens från krav i kemikalierestreringsförordningen, om det behövs med hänsyn till totalförsvarets intressen.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får i det enskilda fallet ge dispens från krav i kemikalierestreringsförordningen *och kemikalieklassificeringsförordningen*, om det behövs med hänsyn till totalförsvarets intressen.

29 kap.

3 §¹⁵

För *miljöfarlig kemikaliehantering* döms till böter eller fängelse i högst två år den som med uppsåt eller av grov oaktsamhet tar befattning med en kemisk produkt, bioteknisk organism eller vara som innehåller eller har behandlats med en kemisk produkt utan att vidta de skyddsåtgärder, produktval eller försiktighetsmått i övrigt som behövs på grund av produktens, organismens eller varans inneboende egenskaper och genom denna underlåtenhet orsakar eller riskerar att orsaka skada på människor eller i miljön.

Detsamma gäller den som med uppsåt eller av oaktsamhet

1. bryter mot ett förbud att sprida bekämpningsmedel enligt 14 kap. 7 §,

¹³ Senaste lydelse 2008:240.

¹⁴ Senaste lydelse 2008:240.

¹⁵ Senaste lydelse 2008:240.

2. bryter mot ett förbud eller en föreskrift om en skyddsåtgärd, ett produktval eller ett annat försiktighetsmått som regeringen har meddelat med stöd av 14 kap.,

3. bryter mot ett förbud eller en begräsning för att producera, använda eller på marknaden släppa ut ett ämne, en produkt eller en utrustning enligt artikel 3, 4, 5 eller 22 i Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 2037/2000 av den 29 juni 2000 om ämnen som bryter ned ozonskiktet¹⁶,

4. genom att på marknaden släppa ut ett tvätt- eller rengöringsmedel eller en tensid för ett sådant medel utan att följa en skyldighet enligt artikel 3 eller 4 i Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 648/2004 av den 31 mars 2004 om tvätt- och rengöringsmedel¹⁷,

5. i fråga om åtgärder för att hindra eller åtgärda läckage av fluorerade växthusgaser bryter mot bestämmelserna i artikel 3.1 i Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 842/2006 av den 17 maj 2006 om vissa fluorerade växthusgaser¹⁸,

6. i fråga om att återvinning av fluorerade växthusgaser ska utföras av certifierad personal eller personal med lämplig utbildning bryter mot en bestämmelse i artikel 4.1 eller 4.3 i förordning (EG) nr 842/2006, eller

7. använder en fluorerad växthusgas eller släpper ut en sådan gas på marknaden och därigenom bryter mot ett förbud i artikel 8 eller 9 i förordning (EG) nr 842/2006.

4. på marknaden släpper ut ett tvätt- eller rengöringsmedel eller en tensid för ett sådant medel utan att följa en skyldighet enligt artikel 3 eller 4 i Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 648/2004 av den 31 mars 2004 om tvätt- och rengöringsmedel,

6. i fråga om att återvinning av fluorerade växthusgaser ska utföras av certifierad personal eller personal med lämplig utbildning bryter mot en bestämmelse i artikel 4.1 eller 4.3 i förordning (EG) nr 842/2006,

7. använder en fluorerad växthusgas eller släpper ut en sådan gas på marknaden och därigenom bryter mot ett förbud i artikel 8 eller 9 i förordning (EG) nr 842/2006,

8. bryter mot en begräsning för att tillverka, släppa ut på marknaden eller använda ett ämne, som sådant eller ingående i en blandning eller i en vara, enligt artikel 67 i Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 1907/2006 av den 18 december 2006 om registrering, utvärdering, godkännande och begräsning av kemikalier (Reach), inrättande av en europeisk kemikaliemyndighet, änd-

¹⁶ EGT L 244, 29.9.2000, s. 1 (Celex 32000R2037).

¹⁷ EUT L 104, 8.4.2004, s. 1 (Celex 32004R0648).

¹⁸ EUT L 161, 14.6.2006, s. 1 (Celex 32006R0842).

ring av direktiv 1999/45/EG och upphävande av rådets förordning (EEG) nr 793/93 och kommissionens förordning (EG) nr 1488/94 samt rådets direktiv 76/769/EEG och kommissionens direktiv 91/155/EEG, 93/67/EEG, 93/105/EG och 2000/21/EG¹⁹,

9. släpper ut en kemisk produkt eller ett explosivt föremål på marknaden utan att följa en skyldighet i artikel 35.1 eller 35.2 första stycket i Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 1272/2008 om klassificering, märkning och förpackning av ämnen och blandningar, ändring och upphävande av direktiven 67/548/EEG och 1999/45/EG samt ändring av förordning (EG) nr 1907/2006²⁰, eller

10. i egenskap av att vara tillverkare, nedströmsanvändare eller någon som för in en kemisk produkt eller ett explosivt föremål till Sverige, släpper ut produkten eller föremålet på marknaden utan att följa en skyldighet i artikel 35.2 andra stycket i Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 1272/2008.

Ansvar ska inte dömas ut enligt denna paragraf, om

1. ansvar för gärningen kan dömas ut enligt 1 §,
2. ansvar för gärningen kan dömas ut enligt 6 § eller om ansvar enligt 6 § inte ska dömas ut till följd av 6 § andra stycket, eller
3. ansvar för gärningen kan dömas ut enligt 9 § första stycket 9.

3 b §²¹

För kemikalierregistreringsbrott döms till böter eller fängelse i högst två år den som med uppsåt eller av oaktsamhet

1. tillverkar eller importerar ett ämne, som sådant eller ingående i en *beredning*, utan att göra en registreringsanmälan och därigenom bryter mot artiklarna 5 och 6 i Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 1907/2006 *av den*

1. tillverkar eller importerar ett ämne, som sådant eller ingående i en *blandning*, utan att göra en registreringsanmälan och därigenom bryter mot artiklarna 5 och 6 i Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 1907/2006,

¹⁹ EUT L 396, 30.12.2006, s. 1 (Celex 32006R1907).

²⁰ EUT L 353, 31.12.2008, s. 1 (Celex 32008R1272).

²¹ Senaste lydelse 2008:240.

18 december 2006 om registrering, utvärdering, godkännande och begränsning av kemikalier (Reach), inrättande av en europeisk kemikaliemyndighet, ändring av direktiv 1999/45/EG och upphävande av rådets förordning (EEG) nr 793/93 och kommissionens förordning (EG) nr 1488/94 samt rådets direktiv 76/769/EEG och kommissionens direktiv 91/155/EEG, 93/67/EEG, 93/105/EG och 2000/21/EG,

2. producerar eller importerar en vara utan att göra en registreringsanmälan och därigenom bryter mot artiklarna 5 och 7.1 i förordning (EG) nr 1907/2006,

3. producerar eller importerar en vara utan att göra en registreringsanmälan och därigenom bryter mot artikel 5 och ett beslut enligt artikel 7.5 i förordning (EG) nr 1907/2006,

4. bryter mot en skyldighet att lämna eller uppdatera information enligt artikel 12.2 eller 22 i förordning (EG) nr 1907/2006, eller

5. lämnar oriktig information i en registreringsanmälan eller i en handling som kompletterar en sådan anmälan, om det är fråga om en anmälan eller komplettering som avses i artikel 6, 7.1, 7.5, 20.2 tredje stycket, 22.1 och 2, 40.4 eller 41.4 i förordning (EG) nr 1907/2006 och informationen har betydelse för en myndighets eller enskilds riskbedömning eller för en myndighets utvärdering av ett ämnes risk för människors hälsa eller miljön.

Om brottet är grovt, döms för grovt kemikalierregistreringsbrott till fängelse i lägst sex månader och högst sex år. Vid bedömningen av om brottet är grovt ska det särskilt beaktas om det har avsett stora mängder av ett ämne, har medfört eller kunnat medföra skador av stor omfattning eller av allvarlig art eller har pågått under lång tid.

6 §²²

För bristfällig miljöinformation döms till böter eller fängelse i högst två år den som med uppsåt eller av oaktsamhet

1. i fråga om kemiska produkter eller biotekniska organismer bryter mot bestämmelserna om produktinformation i 14 kap. genom att

a) felaktigt klassificera eller låta bli att klassificera en produkt *med avseende på hälso- och miljöfarlighet när det gäller farliga ämnen eller beredningar* enligt vad som krävs i föreskrifter som regeringen har meddelat med stöd av *bestämmelserna* i 14 kap.,

a) felaktigt klassificera eller låta bli att klassificera en produkt enligt vad som krävs i föreskrifter som regeringen har meddelat med stöd av 14 kap.,

²² Senaste lydelse 2008:240.

b) låta bli att märka en produkt eller att lämna annan produktinformation enligt vad som krävs i föreskrifter som regeringen har meddelat med stöd av *bestämmelserna* i 14 kap.,

b) låta bli att märka en produkt eller att lämna annan produktinformation enligt vad som krävs i föreskrifter som regeringen har meddelat med stöd av 14 kap.,

c) låta bli att med en lämplig symbol eller beteckning för fara eller risk eller med annan tydlig varningstext märka en produkt eller på annat sätt lämna produktinformation, om märkningen eller informationen behövs till skydd för människors hälsa eller miljön, eller

d) lämna oriktig eller bristfällig produktinformation,

2. i fråga om kemiska produkter bryter mot en bestämmelse i Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 304/2003 av den 28 januari 2003 om export och import av farliga kemikalier²³ genom att

a) låta bli att märka en produkt med en farosymbol, en farobeteckning, en riskfras eller ett varningsmärke enligt vad som krävs i förordningens artikel 16.1,

b) låta bli att lämna säkerhetsdatablad enligt vad som krävs i förordningens artikel 16.3, eller

c) lämna oriktig uppgift i märkningen eller säkerhetsdatabladet,

3. i fråga om tvätt- eller rengöringsmedel bryter mot förordning (EG) nr 648/2004 genom att låta bli att märka förpackningar enligt vad som krävs i förordningens artikel 11,

4. i fråga om produkter och utrustning som innehåller fluorerade växthusgaser bryter mot förordning (EG) nr 842/2006 genom att låta bli att märka produkter och utrustning enligt vad som krävs i förordningens artikel 7, eller

5. i fråga om kemiska produkter bryter mot en bestämmelse i förordning (EG) nr 1907/2006 genom att

a) låta bli att förse mottagaren av ett ämne eller en *beredning* med ett säkerhetsdatablad enligt kraven i artikel 31,

a) låta bli att förse mottagaren av ett ämne eller en *blandning* med ett säkerhetsdatablad enligt kraven i artikel 31,

b) lämna oriktig eller bristfällig uppgift i säkerhetsdatabladet, eller

c) låta bli att tillhandahålla en mottagare eller konsument information om namn på ett ämne som ingår i varan enligt kraven i artikel 33.

c) låta bli att tillhandahålla en mottagare eller konsument information om namn på ett ämne som ingår i varan enligt kraven i artikel 33, eller

6. i fråga om kemiska produkter och explosiva föremål bryter mot en bestämmelse i förordning (EG) nr 1272/2008 genom att

a) felaktigt klassificera eller låta bli att klassificera ett ämne, en blandning eller ett explosivt föremål enligt vad som krävs i artiklarna 4.1, 4.2, 4.3 eller 4.8, eller

²³ EUT L 63, 6.3.2003, s. 1 (Celex 32003R0304).

b) felaktigt märka eller låta bli att märka ett ämne, en blandning eller ett explosivt föremål enligt vad som krävs i artiklarna 4.4, 4.7 eller 4.8.

Ansvar ska inte dömas ut enligt denna paragraf, om underlåtenheten eller den oriktiga eller bristfälliga informationen varit sådan att den kunnat försvåra bedömningen av risken för skada på människors hälsa eller i miljön. Ansvar ska inte heller dömas ut enligt denna paragraf om ansvar för gärningen kan dömas ut enligt 9 § första stycket 9.

13 §²⁴

Den som begått brott enligt 8 § första stycket 10 döms vid svensk domstol, även om 2 kap. 2 eller 3 § brottsbalken inte är tillämplig. Har brottet förövats i Sveriges ekonomiska zon, får åtal väckas vid den tingsrätt vars domkrets är närmast den plats där brottet förövades.

Den som begått brott enligt 8 § första stycket 12 döms vid svensk domstol, även om 2 kap. 2 eller 3 § brottsbalken inte är tillämplig. Har brottet förövats i Sveriges ekonomiska zon, får åtal väckas vid den tingsrätt vars domkrets är närmast den plats där brottet förövades.

Denna lag träder i kraft den 1 augusti 2010.

²⁴ Senaste lydelse 2006:1014.

3 Ärendet och dess beredning

Regeringen beslutade den 1 mars 2007 att tillkalla en särskild utredare (dir. 2008:73) med uppdrag att göra en översyn av svensk kemikalielagstiftning med avseende på tillsyn, avgifter och vad som därutöver följer av ikraftträdandet av EU:s kemikalieregistreringsförordning, dvs. Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 1907/2006 av den 18 december 2006 om registrering, utvärdering, godkännande och begränsning av kemikalier (Reach), inrättande av en europeisk kemikaliemyndighet, ändring av direktiv 1999/45/EG och upphävande av rådets förordning (EEG) nr 793/93 och kommissionens förordning (EG) nr 1488/94 samt rådets direktiv 76/769/EEG och kommissionens direktiv 91/155/EEG, 93/67/EEG, 93/105/EG och 2000/21/EG (EUT L 396, 30.12.2006, s. 1, Celex 32006R1907). ”Reach” är en förkortning av engelskans ”Registration, Evaluation, Authorisation and Restriction of Chemicals”.

Utredningen antog namnet Reach-utredningen. Utredningens uppdrag innebar i huvudsak att analysera och lämna förslag till de författningsändringar som bedöms nödvändiga till följd av ikraftträdandet av kemikalieregistreringsförordningen och hur det nationella tillsynsansvaret som en följd av kemikalieregistreringsförordningen och övrig kemikalielagstiftning lämpligen bör fördelas mellan olika myndigheter. I oktober 2007 överlämnade utredningen delbetänkandet ”Reach – genomförande och sanktioner” vilket föranledde lagändringar som trädde i kraft den 1 juni 2008. I juni 2008 överlämnade utredningen sitt slutbetänkande Kemikalietillsyn – organisation och finansiering (SOU 2008:73). Utredningens förslag till lag om ändring i miljöbalken återges i *bilaga 1*. Betänkandet har remissbehandlats. En förteckning över remissinstanserna finns i *bilaga 2*. En sammanställning av remissvaren finns tillgänglig i Miljödepartementet (M2008/2824/Kk).

I ärendet finns också förslag till ändringar i miljöbalken som föranletts av ikraftträdandet av den s.k. kemikalieklassificeringsförordningen, dvs. Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 1272/2008 av den 16 december 2008 om klassificering, märkning och förpackning av ämnen och blandningar, ändring och upphävande av direktiven 67/548/EEG och 1999/45/EG samt ändring av förordning (EG) nr 1907/2006 (EUT L 353, 31.12.2008, s. 1, Celex 32008R1272). Förslag till de författningsändringar som behövs med anledning av den förordningen har tagits fram av Kemikalieinspektionen på uppdrag av regeringen. Kemikalieinspektionens förslag återges i *bilaga 3*. Förslaget har remissbehandlats. En förteckning över remissinstanserna finns i *bilaga 4*. En sammanställning av remissvaren finns tillgänglig i Miljödepartementet (dnr M2009/3289/R).

Lagrådet

Regeringen beslutade den 11 februari 2010 att inhämta Lagrådets yttrande över bl.a. det lagförslag som återges i *bilaga 5*. Lagrådets yttrande

återges i *bilaga 6*. Med anledning av Lagrådets synpunkter har förslaget justerats i enlighet med Lagrådets förslag. Detta redovisas i avsnitt 5.2. Prop. 2009/10:211

Övrigt om lagstiftningsärendet

Såväl det remitterade förslaget som Lagrådets yttrande avsåg även andra lagändringar än de som omfattas av denna proposition. Övriga remitterade förslag behandlas i proposition 2009/10:167.

Efter Lagrådets granskning har det uppmärksammats ett behov av en justering i 29 kap. 13 § miljöbalken så att hänvisningen i den bestämmelsen till 29 kap. 8 § blir korrekt. Ett behov av en rent språklig justering av 29 kap. 3 § andra stycket 4 har också identifierats. Propositionen innehåller därför förslag till ändringar av dessa bestämmelser.

4 Straffbestämmelser om överträdelser av kemikalieregistreringsförordningen

Regeringens förslag: En straffbestämmelse om brott mot begränsningsreglerna i kemikalieregistreringsförordningen införs i 29 kap. 3 § andra stycket 8 miljöbalken. Bestämmelsen innebär att den som med uppsåt eller av oaktsamhet bryter mot en begränsning för att tillverka, släppa ut på marknaden eller använda ett ämne, som sådant eller ingående i en blandning eller vara enligt artikel 67 i kemikalieregistreringsförordningen döms för miljöfarlig kemikaliehantering till böter eller fängelse i högst två år.

Utredningens förslag skiljer sig från regeringens endast på så sätt att ordet ”beredning” i utredningens lagförslag ersatts med ”blandning”, jfr. avsnitt 5.2.

Remissinstanserna har inte haft något att invända mot utredningens förslag.

Skälen för regeringens förslag: Bestämmelser i kemikalieregistreringsförordningen om begränsning av tillverkning, utsläppande på marknaden och användning av vissa farliga ämnen och beredningar finns i avdelning 8 och bilaga XVII. Bestämmelserna började tillämpas den 1 juni 2009. Samtidigt upphörde direktiv 76/769/EEG (begränsningsdirektivet) att gälla.

Överträdelser av de bestämmelser som genomför begränsningsdirektivet omfattas, förutom av den allmänna kriminaliseringen av överträdelser av erforderliga försiktighetsmått i 29 kap. 3 § första stycket miljöbalken, för närvarande av straffbestämmelsen i 29 kap. 3 § andra stycket 2, liksom av 29 kap. 3 a §. För att överträdelserna ska omfattas av straffansvar även när begränsningsreglerna finns i kemikalieregistreringsförordningen behöver straffbestämmelsen i 29 kap. 3 § ändras.

I artikel 67 i förordningen anges att ett ämne, som sådant eller ingående i en beredning eller vara, inte får tillverkas, släppas ut på marknaden eller användas om det inte uppfyller de villkor som gäller för de begränsningar som gäller för ämnet. De ämnen som omfattas är de som är föremål för begränsningar enligt förordningens bilaga XVII. Undantag

görs för tillverkning, utsläppande på marknaden eller användning av ett ämne i samband med vetenskaplig forskning och utveckling. I förordningsbilagan ska anges om restriktionerna inte ska gälla för produkt- och processinriktad forskning och utveckling samt den maximala mängd som undantaget gäller. Genom den ändring i förordningen som gjorts i kemikalieklassificeringsförordningen har begreppet ”beredning” ersatts av ”blandning” (se även avsnitt 5.2 nedan). Denna ändrade terminologi bör avspglas i författningstexten.

Enligt regeringens uppfattning är det viktigt att även i fortsättningen kriminalisera överträdelser av begränsningsreglerna. Det rör sig om särskilt farliga ämnen som man inom EU bestämt sig för att begränsa försäljning och användning av. Exempel på ämnen som omfattas av begränsningsbestämmelserna i kemikalierregistreringsförordningen är kvicksilverföreningar, arsenikföreningar, kadmium, kreosot, PCB m.m. Begränsningsreglerna avser bl.a. användningen av ämnen i textilvaror dvs. en typ av varor som har stor spridning i samhället och där därmed effekterna av att begränsningsreglerna inte följs kan få stor påverkan på hälsa och miljö. Enligt regeringens mening har överträdelser av begränsningsreglerna därför ett högt straffvärde och bör vara förenade med straffansvar även i fortsättningen.

5 Lagändringar med anledning av kemikalieklassificeringsförordningen

5.1 Bakgrund

Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 1272/2008 om klassificering, märkning och förpackning av ämnen och blandningar, ändring och upphävande av direktiven 67/548/EEG och 1999/45/EG (Kemikalieklassificeringsförordningen) trädde i kraft den 20 januari 2009. Huvudsyftet med den nya förordningen är bl.a. att harmonisera gällande bestämmelser och kriterier för klassificering och märkning av ämnen och beredningar med reglerna i det globalt harmoniserade systemet för klassificering och märkning av kemikalier (Globally Harmonised System of Classification and Labelling of Chemicals; GHS) som antogs av FN i juli 2003. Reglerna om klassificering, märkning och förpackning har också anpassats till bestämmelserna i kemikalierregistreringsförordningen.

Kemikalieklassificeringsförordningen bygger i hög utsträckning på de erfarenheter som kunnat göras utifrån tillämpningen av tidigare regelverk om klassificering och märkning, dvs. rådets direktiv 67/548/EEG av den 27 juni 1967 om tillnärmning av lagar och andra författningar om klassificering, förpackning och märkning av farliga ämnen (ämnesdirektivet) och Europaparlamentets och rådets direktiv 1999/45/EG av den 31 maj 1999 om tillnärmning av medlemsstaternas lagar och andra författningar om klassificering, förpackning och märkning av farliga preparat (preparatdirektivet). Avsikten är att den nya förordningen ska upprätthålla det övergripande hälso- och miljöskydd som åstadkommit genom dessa direktiv.

Kemikalieklassificeringsförordningen är med några få undantag tillämplig på alla ämnen och blandningar som distribueras i unionen. Undantagen omfattar bl.a. radioaktiva ämnen och avfall samt sådana ämnen som omfattas av andra mer specifika unionsrättsliga regler. Förordningen är heller inte tillämplig på transporter av farligt gods. Undantagen från förordningens tillämpningsområde stämmer i stora drag överens med undantagen från kemikalierregistreringsförordningen.

Ansvar för att klassificera ämnen och blandningar ligger på tillverkare, importörer och även på deras kunder i form av s.k. nedströmsanvändare (industriella och professionella användare av ämnen som sådana eller i blandningar). Begreppet nedströmsanvändare omfattar även tillverkare av en blandning av ämnen, s.k. formulerare.

På samma sätt som tidigare omfattar klassificeringsskyldigheten en skyldighet att utvärdera all tillgänglig relevant information för att avgöra om ett ämne eller en blandning medför en fysikalisk fara eller hälso- eller miljöfara. Om utvärderingen visar att ett ämne eller en blandning uppfyller kriterierna för att klassificeras som farligt ska ämnet eller blandningen klassificeras med avseende på relevanta faroklasser eller indelningar. Vid klassificeringen ska för varje relevant faroklass anges en eller flera farokategorier som anger graden av fara. Vidare ska faro- och skyddsangivelser anges. Klassificeringskriterierna i förordningen bygger på kriterierna i GHS. I förhållande till reglerna i ämnes- och preparatdirektiven finns nyheter i den nya förordningen i fråga om haltgränser och metoder för klassificering av blandningar. En viktig nyhet är också att kriterierna för klassificering av fysikaliska faror har ändrats så att de överensstämmer med de som finns i de internationella regelverken för transporter av farligt gods.

För att beakta det arbete och de erfarenheter som gjorts i samband med tillämpningen av ämnesdirektivet har alla harmoniserande klassificeringar som gjorts enligt reglerna i det direktivet omvandlats till nya harmoniserade klassificeringar enligt kriterierna i förordningen.

Om ett ämne eller en blandning har klassificerats som farligt ska leverantören märka och förpacka ämnet eller blandningen i enlighet med kraven i förordningen. Förpackningsreglerna stämmer i stora drag överens med de gällande reglerna i ämnes- och preparatdirektiven medan märkningsreglerna innehåller några viktiga nyheter. Märkningen ska bl.a. innehålla faropiktogram och signalord. Faropiktogrammen utgörs av symboler mot vit bakgrund och med röd ram och har en utformning som skiljer sig från de orangefärgade farosymboler som används i dag. För märkning av hälsofarliga produkter införs två helt nya symboler och för märkning av gaser införs en ny symbol. Vidare försvinner dagens farobeteckningar (exempelvis "hälsoskadlig" och "irriterande"). I stället införs begreppet signalord. Det finns två signalord – "fara" och "varning".

När det gäller tester ska djurförsök enligt förordningen bara tillåtas när andra alternativ som ger adekvat tillförlitlighet och datakvalitet saknas. Vidare är försök på icke-mänskliga primater och på människor förbjudna vid tillämpningen av förordningen.

Reglerna om klassificerings- och märkningsregistret i kemikalierestreringsförordningen återfinns i kemikalieklassificeringsförordningen med några mindre ändringar. Skyldigheten att lämna uppgift till klassificerings- och märkningsregistret gäller för ämnen som ska registreras i enlighet med kemikalierestreringsförordningen samt sådana ämnen som omfattas av kemikalieklassificeringsförordningen och som uppfyller kriterierna för att klassificeras som farliga och som släpps ut på marknaden som sådana eller i blandningar som klassificeras som farliga. Anmälaren är skyldig att uppdatera informationen i registret när ett beslut om att ändra ämnets klassificering och märkning har fattats. Reglerna om klassificerings- och märkningsregistret började gälla vid ikraftträdandet av kemikalieklassificeringsförordningen och får således redan tillämpas. Skyldigheten att anmäla uppgifter till registret uppkommer dock först den 1 december 2010.

Sanktioner

Enligt artikel 47 i kemikalieklassificeringsförordningen är medlemsstaterna skyldiga att införa bestämmelser om sanktioner vid överträdelser av förordningens bestämmelser. Sanktionerna ska vara effektiva, proportionella och avskräckande.

När börjar den nya förordningen gälla?

Kemikalieklassificeringsförordningen har trätt i kraft. Förordningens regler om klassificering, märkning och förpackning ska börja tillämpas den 1 december 2010 för ämnen och den 1 juni 2015 för blandningar, men reglerna får tillämpas redan från ikraftträdandet. Ett företag kan dock välja att tillämpa kemikalieklassificeringsförordningen före dessa datum men ska då samtidigt klassificera sina produkter enligt reglerna i ämnes- respektive preparatdirektivet. Märkning och förpackning ska dock ske i enlighet med förordningen. För ämnen gäller dessutom att klassificering i enlighet med både ämnesdirektivet och kemikalieklassificeringsförordningen är obligatorisk under tiden den 1 december 2010 till den 1 juni 2015. Under en övergångsperiod kommer alltså de gamla och nya reglerna om klassificering, märkning och förpackning att tillämpas parallellt. Ämnes- och preparatdirektiven upphör att gälla först den 1 juni 2015.

En särskild övergångsbestämmelse finns för ämnen och blandningar som har klassificerats, märkts och förpackats i enlighet med ämnes- och preparatdirektivet och som har släppts ut på marknaden före den 1 december 2010 respektive den 1 juni 2015. Dessa förpackningar behöver inte märkas och förpackas om i enlighet med kemikalieklassificeringsförordningen förrän den 1 december 2012 respektive den 1 juni 2017.

5.2 Ändringar i 14 kap. miljöbalken

Regeringens förslag: Definitionen av ”kemisk produkt” i 14 kap. 2 § miljöbalken ändras på så sätt att ordet beredning ersätts med ordet blandning. ”Blandning” får även en egen definition.

Uppräkningen av EU-rättsakter i 14 kap. 3 § kompletteras med kemikalieklassificeringsförordningen.

Med anledning av ändringen i 14 kap. 2 § görs en följdändring i 14 kap. 10 §. På grund av den föreslagna ändringen från ”beredning” till ”blandning” görs även en följdändring i 14 kap. 17 §.

Möjligheterna i 14 kap. 20 § att ge dispens från krav i kemikalie-registreringsförordningen utökas på så sätt att dispens även kan ges från krav i kemikalieklassificeringsförordningen, om det behövs för totalförsvarets intressen. Detta föranleder även en ändring av den rubrik som föregår bestämmelsen.

Kemikalieinspektionens förslag stämmer i huvudsak överens med regeringens.

Remissinstanserna har generellt ställt sig positiva till förslaget. *Göteborgs tingsrätt* har anfört att bytet av terminologi från ”beredning” till ”blandning” möjligen kan behöva utredas vidare men att de centrala termerna i 14 kap. miljöbalken så långt möjligt bör överensstämma med termerna i bl.a. kemikalieklassificeringsförordningen. *Läkemedelsverket* har framhållit att det finns ett behov att se över andra regelverks terminologi om ordet beredning byts mot blandning eftersom ordet beredning kan finnas i andra förordningar.

Skälen för regeringens förslag

Definitionen av kemisk produkt

I 14 kap. miljöbalken avses för närvarande med *kemisk produkt* ett kemiskt ämne eller en beredning av kemiska ämnen som inte är en vara. I kemikalieklassificeringsförordningen, liksom i kemikalieregistreringsförordningen, används emellertid termen ”blandning” i stället för ”beredning” (se artikel 57.11 i kemikalieklassificeringsförordningen). ”Blandning” definieras i förordningarna som en blandning eller lösning av två eller flera ämnen. ”Beredning” är inte definierat i 14 kap. miljöbalken men av förarbetena till balken följer att innebörden av ordet överensstämmer med den innebörd som ”blandning” har i kemikalieklassificeringsförordningen (prop. 1997/98:45, Del 2, s. 804).

Bestämmelserna i 14 kap. miljöbalken har ett bredare tillämpningsområde än kemikalieklassificeringsförordningen och kemikalieregistreringsförordningen och syftar också till att reglera andra frågor än de som omfattas av dessa förordningar. Terminologin i 14 kap. behöver därför inte helt anpassas till förordningarna. Kemikalieinspektionen har dock framhållit att de centrala termerna i 14 kap. så långt som möjligt bör stämma överens med termerna i EU-förordningarna eftersom detta bidrar till att tydliggöra och hålla ihop kemikalielagstiftningen. Avvikande termer bör därför bara användas om det finns någon särskild anledning till

det. Eftersom det, enligt regeringens mening, inte finns några sådana skäl såvitt avser ordet ”beredning” bör detta bytas ut mot ”blandning”. Regeringen har för övrigt redan i en tidigare proposition angett att ”beredning” i framtiden skulle bytas mot ”blandning” (prop. 2007/08:80 s. 75). Någon ytterligare utredning avseende detta behövs inte.

I definitionen i 14 kap. 2 § miljöbalken av kemisk produkt kommer efter den nu föreslagna ändringen en kemisk produkt att utgöras av ett kemiskt ämne eller en blandning av kemiska ämnen som inte är en vara. En särskild definition av ordet ”blandning” bör också tas in i lagtexten. Efter påpekande från *Lagrådet* har definitionen av ”blandning” justerats på så sätt att den nu anger att det ska vara fråga om kemiska ämnen. Någon ändring i sak i förhållande till den betydelse begreppet blandning har enligt kemikalierregistrerings- respektive kemikalieklassificeringsförordningen är dock inte avsedd.

Ändringen i 14 kap. 2 § medför även ett behov av följdändring i 14 kap. 10 §.

Hänvisning till kemikalieklassificeringsförordningen

I 14 kap. 3 § miljöbalken finns en uppräkningslista av olika EU-rättsakter på kemikalieområdet som omnämns i kapitlet. Som Kemikalieinspektionen har föreslagit bör kemikalieklassificeringsförordningen tas med i denna uppräkningslista eftersom en hänvisning till förordningen föreslås tas in i 14 kap. 20 § (se nedan).

Reklam för farliga ämnen

Eftersom ämnes- respektive preparatdirektiven fortsätter att gälla till den 1 juni 2015 behöver bestämmelserna om reklam i 14 kap. 16 och 17 §§ miljöbalken vara kvar till dess. Till följd av den ändring som föreslås i definitionen av kemiska produkter bör dock ordet ”beredning” ersättas med ”blandning” i 17 §.

Dispens från kemikalieklassificeringsförordningen

Enligt 14 kap. 20 § miljöbalken får regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer i det enskilda fallet ge dispens från krav i kemikalierregistreringsförordningen, om det behövs med hänsyn till totalförsvarets intressen. Till grund för bestämmelsen ligger artikel 2.3 i kemikalierregistreringsförordningen som ger medlemsstaterna möjlighet att isärskilda fall tillåta undantag för ämnen som sådana eller ingående iblandningar eller varor när det är nödvändigt på grund av försvarsintressen. En liknande bestämmelse finns i artikel 1.4 i kemikalieklassificeringsförordningen. Bestämmelsen i 14 kap. 20 § bör därför ändras så att den även omfattar en möjlighet att meddela dispens från kraven i kemikalieklassificeringsförordningen om det behövs med hänsyn till totalförsvarets intressen.

Den föreslagna ändringen innebär att rubriken närmast före 14 kap. 20 § behöver ändras så att den avspeglar bestämmelsens innehåll.

5.3 Sanktioner

5.3.1 Miljöfarlig kemikaliehantering

Regeringens förslag: Den som med uppsåt eller av oaktsamhet släpper ut en kemisk produkt eller ett explosivt föremål på marknaden utan att ha uppfyllt de krav på förpackning som följer av artikel 35.1 eller 35.2 första stycket i kemikalieklassificeringsförordningen, döms för miljöfarlig kemikaliehantering till böter eller fängelse i högst två år. Detsamma gäller den som i egenskap av att vara tillverkare, nedströmsanvändare eller någon som för in en kemisk produkt eller ett explosivt föremål till Sverige, släpper ut produkten eller föremålet på marknaden utan att uppfylla kraven på barnskyddande förslutning i artikel 35.2 andra stycket i förordningen.

Kemikalieinspektionens förslag skiljer sig från regeringens endast på så sätt att Kemikalieinspektionens förslag delvis har en annan redaktionell utformning.

Remissinstanserna: En majoritet av remissinstanserna har tillstyrkt förslaget. Flera remissinstanser, däribland *Växjö tingsrätt (miljödostolen)*, *Göteborgs tingsrätt*, *Naturvårdsverket* och *Göteborgs kommun* har framhållit att det finns ett behov av att avgränsa kriminaliseringen av artikel 35 i kemikalieklassificeringsförordningen på ett sådant sätt att dubbla sanktioner inte införs. Ett antal remissinstanser, exempelvis *Rikspolisstyrelsen*, *Arbetsmiljöverket*, *Sveriges Kommuner och Landsting* samt *Länsstyrelsen i Västra Götalands län*, har i sitt tillstyrkande särskilt pekat på det höga straffvärdet hos överträdelser av förpackningsreglerna. Förslaget till straffbestämmelse har avstyrkts av *Sveriges advokatsamfund*. *Svensk Handel* har ifrågasatt behovet av sanktioner eftersom man menar att produktsäkerhetslagen (2004:451) tillgodoser behovet av reglering. *Plast- och kemiföretagen* samt *Kemisk Tekniska Leverantörsförbundet* har anfört att kravet på grov oaktsamhet i enlighet med 29 kap. 3 § första stycket miljöbalken bör kvarstå och någon skärpning av de subjektiva rekvisiten inte bör ske.

Skälen för regeringens förslag

Allmänt om straffbestämmelsen

Straffbestämmelsen i 29 kap. 3 § första stycket miljöbalken omfattar brott mot den allmänna skyldigheten att iaktta försiktighetsmått. Typiska försiktighetsmått på kemikalieområdet är krav på förvaring eller förpackning, exempelvis att kemikalier ska förvaras på ett sådant sätt att barn eller djur inte kommer åt dem eller att de ska förpackas på ett sådant sätt att innehållet inte läcker ut. För straffbarhet enligt denna bestämmelse krävs att gärningen har begåtts med uppsåt eller av grov oaktsamhet.

I 29 kap. 3 § andra stycket finns straffbestämmelser som avser brott mot särskilt föreskrivna försiktighetsmått. För straffbarhet krävs då uppsåt eller oaktsamhet av normalgraden. I samband med prop. 2005/06:182 övervägde den dåvarande regeringen ett förslag från Miljöbalkscommit-

tén om att kravet på grov oaktsamhet i 29 kap. 3 § första stycket skulle ändras till ett krav på oaktsamhet av normalgraden. Regeringen fann då att – i fråga om brott mot den allmänna skyldigheten att vidta försiktighetsmått – det straffbara området inte borde göras alltför vidsträckt. Kravet på grov oaktsamhet motiverades av straffbestämmelsens vida tillämpningsområde och ansågs stämma väl överens med synen på att det är de straffvärda fallen som ska fångas upp av strafflagstiftningen. Samtidigt konstaterade regeringen emellertid att mer preciserade föreskrifter och förbud kan göra det straffbara området avgränsat på ett sätt som gör att det subjektiva rekvisitet i oaktsamhetsfall bör vara oaktsamhet av normalgraden. I 29 kap. 3 § andra stycket anges sådana preciserade försiktighetsmått och det konstaterades att de viktigaste bestämmelserna om försiktighetsmått bör finnas i lag eller i regeringens förordningar. Även preciserade försiktighetsmått i en rad EU-förordningar omfattas av straffbestämmelsen i andra stycket. De resonemang som fördes i nämnda proposition gör sig, enligt regeringens uppfattning, fortfarande gällande. I den mån de i detta lagstiftningsärende aktuella försiktighetsmått anses tillräckligt väl definierade bör de straffsanktioneras i enlighet med modellen i 29 kap. 3 § andra stycket. Det är således inte fråga om att skärpa kraven på den subjektiva sidan i fråga om allmänt hållna försiktighetsmått utan att förena preciserade försiktighetsmått med straffansvar på samma sätt som redan sker i lagstiftningen. När det gäller sådana försiktighetsmått som finns i myndighetsföreskrifter uttrycktes i samband med den nämnda propositionen en avsikt att överväga behovet av att flytta över särskilt straffvärda handlingsregler som regleras i myndighetsföreskrifter till regeringens förordningar. De synpunkter som framförts av Plast- och kemiföretagen samt Kemisk Tekniska Leverantörsförbundet föranleder mot bakgrund av detta inte några andra överväganden.

Kemikalieklassificeringsförordningens regler om förpackningar

Förpackningskraven i kemikalieklassificeringsförordningen finns i avdelning IV. De allmänna kraven på utformningen av förpackningar som innehåller farliga ämnen eller blandningar anges i artikel 35.1. Där framgår att förpackningar ska vara utformade på så sätt att innehållet inte kan läcka ut, att materialet inte kan skadas av innehållet eller bilda farliga föreningar med detta, att de tål normal påfrestning under hanteringen och att, i fråga om förpackningar som kan återförslutas, återförslutning kan ske upprepade gånger utan att innehållet läcker ut.

I artikel 35.2 första stycket föreskrivs att en förpackning som innehåller ett farligt ämne eller en farlig blandning och som tillhandahålls allmänheten inte får vara utformad på ett sätt som kan dra till sig eller väcka nyfikenhet hos barn eller vilseleda konsumenter på annat sätt, exempelvis genom att likna förpackningar som används för livsmedel. Artikeln innehåller i andra stycket även krav på barnskyddande förslutning och i tredje stycket krav på kännbara varningsmärken (s.k. taktill varningsmärkning) för vissa ämnen och blandningar.

Artikel 35 hänvisar till de särskilda regler om förpackningar som finns i bilaga II, del 3. Av dessa regler framgår i vilka fall förpackningar ska förses med barnskyddande förslutning och taktill varningsmärkning. Så är fallet bl.a. när det är fråga om förpackningar som innehåller ämnen eller

blandningar som är klassificerade för akut toxicitet, frätande på huden eller som utgör en fara vid aspiration. I bilagan anges vilka internationella standarder som en barnskyddande förslutning och en taktill varningsmärkning ska uppfylla.

Det är leverantörerna av sådana ämnen och blandningar som har klassificerats som farliga som ska säkerställa att ämnet eller blandningen förpackas i enlighet med kraven i förordningen (artikel 4.4). Förpackningsreglerna ska även tillämpas på explosiva föremål (artikel 4.8). Med leverantör avses i förordningen tillverkare, importörer, nedströmsanvändare och distributörer. Med distributör avses även återförsäljare.

Svenska regler om förpackningar

De svenska reglerna om förpackningar finns i 2 kap. i Kemikalieinspektionens föreskrifter (KIFS 2008:2) om kemiska produkter och biotekniska organismer. Reglerna stämmer i stora drag överens med reglerna i kemikalieklassificeringsförordningen. Överträdelse av förpackningsreglerna kan leda till straff i enlighet med 29 kap. 3 § första stycket miljöbalken. Försäljning av produkter som saknar föreskriven barnskyddande förslutning och taktill varningsmärkning omfattas av miljöstraffsavgift (avsnitt 6.3.1 och 6.3.2 i bilagan till förordningen [1998:950] om miljöstraffsavgift).

En ny straffbestämmelse om förpackningskraven

Att farliga ämnen och blandningar paketeras på ett betryggande sätt är av stor vikt för att förhindra skador på människor och den omgivande miljön. Undermåliga förpackningar kan leda till att hälso- och miljöfarliga ämnen läcker ut eller bildar farliga föreningar med materialet i förpackningen, vilket medför risk för skada på människor och miljö. Överträdelser av förpackningsreglerna måste därför anses ha ett högt straffvärde. Denna bedömning har också uttryckligen vunnit stöd hos många remissinstanser.

Sveriges advokatsamfund har gjort gällande att en kriminalisering av överträdelser av förpackningskraven inte är motiverad. Advokatsamfundet har anfört att ett välorganiserat tillsynsarbete generellt bör vara tillräckligt för att säkerställa att miljörättsliga regler följs och att man snarare bör reducera antalet straffsanktioner än att utöka dem. Samfundet har även menat att det inte finns något som tyder på att det finns ett behov av strängare sanktioner i fråga om de nu aktuella handlingsreglerna. Enligt regeringens mening är tillsynsverktygen av grundläggande betydelse för arbetet med att genomföra miljörättsliga regler och se till att reglerna följs, men en effektiv tillsyn medför inte att man kan avstå från användning av sanktioner. En lång rad miljöbestämmelser är av sådan vikt och har så högt straffvärde att straffrättsliga sanktioner är nödvändiga. Införandet av straffrättsliga bestämmelser föregås alltid av noggranna överväganden av sådana omständigheter som bl.a. riskerna för hälsa och miljö om en handlingsregel överträds, möjligheter till alternativa sanktioner, om en straffsanktion krävs på grund av gärningens allvar, om en straffsanktion bedöms vara ett effektivt sätt att motverka oönskade handlingsätt m.m.

Kraven på säkra förpackningar för farliga ämnen och blandningar utgör mycket viktiga förutsättningar för en säker hantering av farliga kemikalier utifrån ett miljö- och hälsoperspektiv. Överträdelse av dessa krav har, enligt regeringens uppfattning, ett högt straffvärde. Som tidigare konstaterats i samband med miljöbalkens införande, liksom vid översynen av miljöbalkens sanktionssystem, förekommer på kemikalieområdet normalt enbart begränsad tillståndsgivning eller att tillsynsmyndigheter utfärdar förelägganden eller förbud. Kemiska produkter säljs på många olika ställen och antalet tillsynsobjekt är mycket stort. Samhällets kontrollsystem ser därmed inte ut som exempelvis när det gäller platsbunden miljöfarlig verksamhet. Att under dessa förutsättningar låta mekanismen för efterlevnad av reglerna om förpackningar m.m. enbart utgöras av tillsyn är inte möjligt. Detta innebär i sig svårigheter att föreskriva alternativa sanktioner som är tillräckligt effektiva. Det är mycket viktigt att de som hanterar kemikalier vidtar nödvändiga försiktighetsmått och detta är också motivet till den allmänna kriminalisering av överträdelse av försiktighetsmått som anges i 29 kap. 3 § första stycket miljöbalken. Enligt regeringens mening är det mot denna bakgrund motiverat att förena förpackningsreglerna i artikel 35 med straffansvar. På det sättet uppfylls även kraven i EU-förordningens artikel 47 på sanktioner som är effektiva, proportionella och avskräckande.

De försiktighetsmått som föreskrivs i artikel 35 i EU-förordningen omfattas i och för sig av den allmänna straffbestämmelsen i 29 kap. 3 § första stycket miljöbalken. De krav som ställs i EU-förordningen på hur förpackningar ska vara utformade är emellertid så preciserade att de kan läggas till grund för en uttrycklig kriminalisering i 29 kap. 3 § andra stycket miljöbalken med dess krav på oaksamhet av normalgraden i oaksamhetsfallen. En straffbestämmelse som omfattar överträdelse av förpackningsreglerna i artikel 35 bör därför införas där.

Den föreslagna straffbestämmelsen bör, utöver förpackningsreglerna i artikel 35.1 och 35.2 första stycket, även omfatta överträdelse av regler om barnskyddande förslutning (artikel 35.2 andra stycket). För närvarande sanktioneras överträdelse av de svenska reglerna om barnskyddande förslutning med en miljösanktionsavgift om 5 000 kronor. Det kan dock ifrågasättas om detta är en lämplig sanktion. Utgångspunkten är att miljösanktionsavgifter generellt bör användas för de lindrigare överträdelseerna medan straff bör reserveras för de allvarigare (prop. 2005/06:182 s. 44). Kemikalieinspektionen har anfört att överträdelse av kraven på barnskyddande förslutning är allvarliga. Förpackningar som ska ha barnskydd är sådana som innehåller ämnen eller blandningar som är klassificerade som akut toxiska, frätande, specifikt organtoxiska eller aspirationstoxiska. Barn som får i sig sådana ämnen eller blandningar riskerar att få allvarliga och bestående skador på inre organ. Brott mot reglerna om barnskyddande förslutning medför således risk för direkta skador på människor och måste, enligt regeringens mening, anses ha ett högt straffvärde. Regeringen delar därför Kemikalieinspektionens uppfattning att kravet på att förse förpackningar med barnskyddande förslutning generellt inte lämpar sig för att vara förenat med miljösanktionsavgift utan i stället bör kunna föranleda straffansvar. Detta gäller i fråga om sådana gärningsmän som utgörs av tillverkare eller nedströmsanvändare som

släpper ut blandningar på marknaden eller fysiska eller juridiska personer som för in kemiska produkter till Sverige.

Vid överträdelse av återförsäljare anser regeringen, i likhet med Kemikalieinspektionen, att miljöstraffsavgift utgör en tillräcklig sanktion. Flera remissinstanser har också uttryckt sin stöd för Kemikalieinspektionens förslag att se allvarigare på överträdelse av reglerna om barnskyddande förslutning när reglerna överträts av tillverkare och andra primärleverantörer än när den som överträtt reglerna är en återförsäljare. Överträdelse av reglerna om barnskyddande förslutning är mycket allvarliga men många återförsäljare är små företag och miljöstraffsavgifterna har visat sig vara en effektiv sanktion i detaljistledet. Nivån på miljöstraffsavgiften bör emellertid övervägas närmare. De aktörer som bör omfattas av straffansvar är tillverkare, nedströmsanvändare och aktörer som för in antingen ämnen och blandningar som har klassificerats som farliga eller vissa explosiva föremål till Sverige men som inte är återförsäljare. Aktörer på denna nivå ansvarar för utformningen av förpackningarna och gärningar som begås av dem får, enligt regeringens mening, generellt anses ha ett högre straffvärde än gärningar begångna av detaljister. Beträffande återförsäljare bedömer regeringen att miljöstraffsavgift alltså utgör en lämplig sanktion. Straffbestämmelsen bör alltså avgränsas så att återförsäljare inte omfattas av straffansvar enligt 29 kap. 3 § andra stycket 10 miljöbalken. Vid utformningen av bestämmelserna om miljöstraffsavgift bör motsvarande övervägande göras. På detta sätt kan risken för dubbla sanktioner, som flera remissinstanser haft invändningar emot, undvikas. Avsikten är att både straff och miljöstraffsavgift inte ska dömas ut för samma gärning.

Svensk Handel har anfört att produktsäkerhetslagen (2004:451) kan tillämpas i fråga om förpackningskraven och att en straffbestämmelse i miljöbalken därmed är överflödig. Regeringen konstaterar dock att denna lag inte ska tillämpas i den mån det finns EU-lagstiftning eller annan speciallagstiftning som reglerar samma fråga och att produktsäkerhetslagens syfte är att förhindra att farliga varor och tjänster orsakar skador på personer. Lagen innehåller inte några bestämmelser till skydd för miljön. Produktsäkerhetslagen ställer krav på näringsidkare att sälja säkra varor och tjänster och lagen är en del av konsumentlagstiftningen. Enligt regeringens bedömning har kemikalieregleringen ett annat skyddssyfte och tillämpningsområde än produktsäkerhetslagen och det finns därför ett behov av att reglera förpackningskraven i miljöbalken.

I övrigt föreslår regeringen en rent språklig justering av 29 kap. 3 § andra stycket 4.

5.3.2 Kemikalieregistreringsbrott

Regeringens förslag: Till följd av en ändrad definition i kemikalieregistreringsförordningen görs en ändring i bestämmelsen om kemikalieregistreringsbrott som innebär att i 29 kap. 3 b § första stycket 1 byts ordet ”beredning” ut mot ”blandning”.

Kemikalieinspektionens förslag: Kemikalieinspektionen har inte haft något förslag i denna del. Under ärendets beredning har regeringen dock

uppmärksammat att det finns ett behov av följdändring i bestämmelsen om kemikalierregistreringsbrott. Prop. 2009/10:211

Skälen för regeringens förslag: Eftersom termen ”beredning” i kemikalierregistreringsförordningen nu har ersatts av ”blandning” bör en följdändring göras i 29 kap. 3 b §.

5.3.3 Bristfällig miljöinformation

Regeringens förslag: Den som med uppsåt eller av oaktsamhet felaktigt klassificerar eller låter bli att klassificera ett ämne, en blandning eller ett explosivt föremål enligt vad som krävs i artikel 4.1, 4.2, 4.3 eller 4.8 i kemikalieklassificeringsförordningen, döms för bristfällig miljöinformation till böter eller fängelse i högst två år. Detsamma gäller den som med uppsåt eller av oaktsamhet felaktigt märker eller låter bli att märka ett ämne, en blandning eller ett explosivt föremål enligt vad som krävs i artikel 4.4, 4.7 eller 4.8.

I nuvarande 29 kap. 6 § första stycket 1 a utmönstras hänvisningen till hälso- och miljöfarlighet. Till följd av den ändrade terminologin i kemikalierregistreringsförordningen byts i 29 kap. 6 § första stycket 5 a ordet ”beredning” ut mot ”blandning”.

Kemikalieinspektionens förslag stämmer överens med regeringens.

Remissinstanserna: En majoritet av remissinstanserna har tillstyrkt eller inte haft några synpunkter på förslaget. *Sveriges advokatsamfund* har avstyrkt förslaget.

Skälen för regeringens förslag

Straffbestämmelserna om bristfällig miljöinformation i 29 kap. 6 § första stycket 1 avser skyldigheten att lämna produktinformation enligt 14 kap. miljöbalken. I första stycket 1 a kriminaliseras att felaktigt klassificera eller låta bli att klassificera en kemisk produkt med avseende på hälso- och miljöfarlighet i enlighet med föreskrifter som regeringen har meddelat. Första stycket 1 b avser situationen att någon låter bli att märka farliga ämnen och beredningar i enlighet med föreskrifter som regeringen har meddelat. Första stycket 1 c avser situationen att någon låter bli att på ett lämpligt sätt varna den som kan tänkas komma att använda produkten om de risker som produkten eller hanteringen av den innebär. En förutsättning för ansvar är att märkningen eller informationen har behövts för att skydda människors hälsa eller miljön. Det krävs i fråga om 1 c inte att gärningen ska vara ett brott mot en uttrycklig föreskrift. Första stycket 1 d omfattar situationen där den produktinformation som lämnats varit oriktigt eller bristfällig.

Regler om klassificering och märkning i kemikalieklassificeringsförordningen

Avdelning II i kemikalieklassificeringsförordningen innehåller regler om faroklassificering. Tillverkare, importörer och nedströmsanvändare är enligt artikel 4.1 skyldiga att klassificera ämnen och blandningar samt vissa explosiva föremål (artikel 4.8) innan de släpper ut dem på marknaden.

Även ämnen som inte släpps ut på marknaden ska, enligt artikel 4.2, klassificeras om det är fråga om ämnen som ska registreras eller anmälas enligt kemikalierregistreringsförordningen (Reach). Artikel 4.3 innehåller ett krav på klassificering av ämnen som omfattas en harmoniserad klassificering enligt avdelning V genom en post i del 3 i bilaga VI.

Den grundläggande märkningsregeln finns i artikel 4.4 i förordningen. Bestämmelsen innebär att ämnen och blandningar som har klassificerats som farliga ska märkas i enlighet med kraven i förordningen innan ämnet eller blandningen släpps ut på marknaden. Märkningsreglerna ska även tillämpas på vissa blandningar som inte är klassificerade som farliga men som innehåller ämnen som har klassificerats som farliga (artikel 4.7). Detsamma gäller vissa explosiva föremål (artikel 4.8). Det är leverantörerna av ämnet eller blandningen som är skyldiga att se till att ämnet eller blandningen märks i enlighet med förordningens krav. Med leverantörer avses tillverkare, importörer, nedströmsanvändare och distributörer. Distributörer omfattar här även återförsäljare.

Svenska regler om klassificering och märkning och om sanktioner knutna till dessa regler

De svenska reglerna om klassificering och märkning finns i Kemikalieinspektionens föreskrifter (KIFS 2005:7) om klassificering och märkning. Som angetts ovan finns i 29 kap. 6 § första stycket 1 c) en straffbestämmelse som avser situationen att någon låter bli att på ett lämpligt sätt varna den som kan tänkas komma att använda produkten om de risker som produkten eller hanteringen av den innebär. En förutsättning för ansvar är att märkningen eller informationen har behövts för att skydda människors hälsa eller miljön. De märkningskrav som finns i Kemikalieinspektionens föreskrifter utgör ett naturligt led i bedömningen av om viss märkning behövs för att skydda människors hälsa eller miljön. Överträdelse av föreskrifterna aktualiserar därmed tillämpningen av straffbestämmelsen i 6 § första stycket 1 c). Enligt regeringens mening är det lämpligt att de viktigaste bestämmelserna om klassificering och märkning finns i regeringens förordningar och regeringen avser att i framtiden överväga om det finns bestämmelser i Kemikalieinspektionens föreskrifter som i stället bör finnas i en förordning.

Bristfällig klassificering och märkning kan även aktualisera tillämpning av straffbestämmelsen i 29 kap. 3 § första stycket om miljöfarlig kemikaliehantering.

Bestämmelser om sanktioner för överträdelse av krav på märkning på svenska finns i förordningen (1998:950) miljöstraffsavgifter.

En ny straffbestämmelse om klassificering och märkning

Överträdelse av reglerna om klassificering och märkning i kemikalieklassificeringsförordningen bör, enligt regeringens uppfattning, straffsanktioneras enligt samma modell som i bestämmelserna i 29 kap. 6 § första stycket. En ny punkt bör därför införas i första stycket. Straffbestämmelsen bör i fråga om klassificering omfatta såväl att någon låter bli att klassificera som att någon felaktigt klassificerar ämnen och blandningar. Brister i klassificeringen av explosiva ämnen bör också omfattas

eftersom dessa i vissa fall ska klassificeras i enlighet med bestämmelserna i artikel 4.8 i kemikalieklassificeringsförordningen.

I 29 kap. 6 § första stycket 1 a anges för närvarande den kriminaliserade överträdelserna som en felaktig eller underlåten klassificering med avseende på hälso- och miljöfarlighet. I kemikalieklassificeringsförordningen används en annan terminologi. Där görs en tydlig uppdelning mellan faroklasserna hälsofara, miljöfara och fysikalisk fara. Däremot används inte uttrycket hälso- och miljöfarlighet. Den terminologi som används i kemikalieklassificeringsförordningen innebär emellertid inte någon ändring i sak jämfört med gällande nationella bestämmelser men orden ”med avseende på hälso- och miljöfarlighet” kan, som Kemikalieinspektionen påpekat, skapa oklarhet i fråga om sådana brister i klassificeringen som avser fysikalisk fara faller inom det straffbara området. Det är därför, enligt regeringens mening, lämpligt att utmönstra den avvikande terminologin ur straffbestämmelsen i 29 kap. 6 § första stycket 1 a) för att på så vis skapa en tydligare reglering.

Sveriges advokatsamfund har avstyrkt Kemikalieinspektionens förslag. Advokatsamfundet har, som framgår i föregående avsnitt, ansett att någon kriminalisering inte är motiverad utan att en tillräckligt effektiv sanktion utgörs av tillsynsåtgärder. Samfundet har ansett att en avkriminalisering bör ske i stället för ytterligare kriminalisering. Enligt regeringens mening bör kriminalisering inte användas om det inte är nödvändigt. Straff är samhällets mest ingripande maktmedel och ska därför bara utnyttjas när det är motiverat och efter noggranna överväganden. Regeringen menar att bestämmelserna om att märka och klassificera kemiska ämnen och blandningar är mycket viktiga. Klassificeringen är en viktig del av produktinformationen och utgör en nödvändig förutsättning för en korrekt märkning av farliga produkter. Detta utgör därmed en förutsättning för det skydd för användarna som en korrekt märkning innebär. Sammantaget har överträdelser av dessa bestämmelser ett högt straffvärde och bör även i framtiden vara föremål för straffansvar.

Skyldigheten att klassificera ämnen och blandningar enligt kemikalieklassificeringsförordningen ligger på tillverkare, importörer och nedströmsanvändare som släpper ut ämnen och blandningar på marknaden. Straffansvar bör omfatta samtliga dessa aktörer. Ansvaret för märkning av ett ämne eller en blandning i enlighet med kraven i förordningen faller på leverantörerna, vilka även innefattar återförsäljare. Den personkrets som omfattas av straffbestämmelsen är därmed vid. Såsom tidigare uttalats i fråga om informationsskyldigheten är det rimligt att den som hanterar kemiska produkter och som avser att dra ekonomiska fördelar av en sådan verksamhet också har ett straffrättsligt ansvar för att kraven på miljöinformation är uppfyllda (jfr prop. 2005/06:182 s. 100). Vid den bedömning som görs i samband med straffmätningen kommer naturligtvis straffvärdet i varje enskilt fall att beaktas.

Eftersom klassificering och märkning fortfarande i viss utsträckning ska ske enligt reglerna i ämnes- och preparatdirektiven behöver straffbestämmelserna i 29 kap. 6 § första stycket 1 a och 1 b kvarstå. Det finns också ett behov av att bestämmelsen i 29 kap. 6 § första stycket 1 c finns kvar eftersom den även omfattar annan märkning, exempelvis märkning av bekämpningsmedel.

Med anledning av den ändrade terminologin i kemikalierregistreringsförordningen bör en ändring göras i 29 kap. 6 § första stycket 5 a) genom att ordet ”beredning” ersätts med ”blandning.

6 En rättelse

Regeringens förslag: 29 kap. 13 § miljöbalken ändras så att hänvisningen till 29 kap. 8 § blir korrekt. Hänvisningen bör rätteligen avse 29 kap. 8 § första stycket 12.

Skälen för regeringens förslag: I ett tidigare lagstiftningsärende har av misstag hänvisningen i 29 kap. 13 § till relevant punkt i 8 § inte följt-ändrats trots att numreringen i sistnämnda paragraf gjorts om. I 13 § hänvisas för närvarande till 8 § första stycket 10 men den bestämmelse som tidigare fanns i den punkten har flyttats till punkt 12. En ändring bör göras så att hänvisningen åter blir korrekt.

7 Ikraftträdande

Regeringens förslag: Lagändringarna träder i kraft den 1 augusti 2010.

Utredningens och Kemikalieinspektionens förslag: Utredningens förslag innebar ett tidigare ikraftträdande medan Kemikalieinspektionens förslag stämmer överens med regeringens.

Remissinstanserna har inte haft några synpunkter på tidpunkten för ikraftträdandet.

Skälen för regeringens förslag: Lagändringarna bör träda i kraft så snart som möjligt.

När det gäller kemikalieklassificeringsförordningen ska förordningens regler om klassificering, märkning och förpackning tillämpas från den 1 december 2010 för ämnen från den 1 juni 2015 för blandningar men förordningen har trätt i kraft och reglerna får tillämpas redan i dag. Under en övergångsperiod kommer de nationella reglerna om klassificering, förpackning och märkning att gälla parallellt med reglerna i kemikalieklassificeringsförordningen. Eftersom förordningens bestämmelser har trätt i kraft bör de lagändringar som föranleds av förordningen genomföras så snart som möjligt. Bestämmelser om sanktioner ska enligt artikel 47 i förordningen anmälas till Europeiska kommissionen senast den 20 juli 2010.

8 Konsekvenser

Miljökvalitetsmålen

Kemikalielagstiftningen är ett viktigt styrmedel för att det ska vara möjligt att nå miljökvalitetsmålet Giftfri miljö. De föreslagna straffbestämmelserna bidrar indirekt till förbättrade möjligheter att nå miljökvalitetsmålet.

Statsfinansiella konsekvenser

Förslaget om att införa straffbestämmelser till följd av kemikalierestriktionsförordningen innebär att överträdelser av begränsningsreglerna ska vara fortsatt kriminaliserade. Detta medför inga statsfinansiella konsekvenser. Förslagen med anledning av kemikalieklassificeringsförordningen bedöms inte heller medföra några statsfinansiella konsekvenser.

Konsekvenser för kommunerna

De föreslagna straffbestämmelserna medför inga konsekvenser för kommunerna.

Konsekvenser för statliga myndigheter och domstolar

De föreslagna straffbestämmelserna omfattar sådant som redan i dag är föremål för sanktioner men där handlingsreglerna finns i EU-direktiv eller i nationell författning. Förslaget medför därför inte heller i denna del några statsfinansiella konsekvenser eller andra konsekvenser för myndigheterna.

Konsekvenser för allmänheten

De föreslagna straffbestämmelserna medför inte några direkta konsekvenser för allmänheten. Bestämmelserna kan dock genom att bidra till efterlevnaden av viktiga regler till skydd för människors hälsa och miljön förväntas ha positiva konsekvenser för allmänheten.

Konsekvenser för företag

Kemikalieklassificeringsförordningen är beslutad av rådet och Europaparlamentet och har trätt i kraft. Förordningen innehåller relativt komplicerade övergångsbestämmelser. Dessa leder till att de europeiska leverantörerna av farliga kemiska ämnen och beredningar i viss utsträckning får tillämpa reglerna i kemikalieklassificeringsförordningen och reglerna i ämnes- och preparatdirektiven parallellt under en övergångsperiod. För företagen innebär detta visst merarbete. Denna börda för företagen har emellertid beaktats vid beslutandet av förordningen och behandlas därmed inte i denna lagrådsremiss. Detsamma gäller EG-förordningen i övrigt.

Den kriminalisering som föreslås i fråga om kemikalieklassificeringsförordningen motsvarar i huvudsak det som för närvarande gäller i fråga om brott mot motsvarande nationella regler. Kriminaliseringen syftar till att uppnå god efterlevnad av de materiella bestämmelserna. Effektiva och avskräckande sanktioner för överträdelser av de viktigaste handlingsreglerna är en förutsättning för god konkurrens. För företag som följer de skyldigheter som finns i förordningen är de föreslagna straffbestämmelserna naturligtvis inte alls betungande.

Förslaget om att införa straffbestämmelser till följd av kemikalieresteringsförordningen innebär att överträdelser av begränsningsreglerna ska vara fortsatt kriminaliserade. Detta medför inga konsekvenser.

Alternativa lösningar

I såväl kemikalieresterings- som kemikalieklassificeringsförordningen ställs krav på effektiva, proportionella och avskräckande sanktioner. För att genomföra förordningarna krävs således att sanktioner införs. Att i stället för de föreslagna straffbestämmelserna införa andra sanktioner bedöms inte vara lämpligt och inte heller tillräckligt för att efterleva förordningarnas krav.

9 Författningskommentar

14 kap. 2 §

Ändringen innebär att definitionen av *kemisk produkt* ändras på så sätt att ordet ”beredning” ersätts med ”blandning”. En särskild definition av ordet ”blandning” införs också. Detta görs för att anpassa terminologin i den svenska lagstiftningen till den som används i kemikalieklassificeringsförordningen och kemikalieresteringsförordningen. I kemikalieklassificeringsförordningen är blandning definierat som en blandning eller lösning som består av två eller flera ämnen (artikel 2.8). Genom artikel 58.11 i samma förordning ersätts ordet ”beredning” i kemikalieresteringsförordningen med ”blandning”.

Efter *Lagrådets* påpekande har definitionen av ”blandning” justerats på så sätt att den nu anger att det ska vara fråga om kemiska ämnen. Någon ändring i sak i förhållande till den betydelse begreppet blandning har enligt kemikalieresterings- och kemikalieklassificeringsförordningarna är dock inte avsedd.

14 kap. 3 §

Ändringen innebär att paragrafens definitioner kompletteras med en kort beteckning av kemikalieklassificeringsförordningen som nämns på annat håll i kapitlet.

14 kap. 10 §

Ändringen utgör en följdändring till den ändring som görs i 2 §. Den ändringen medför ett behov av ändrade hänvisningar i 10 §.

14 kap. 17 §

En ändring görs till följd av den förändrade terminologin i 2 §. Ordet beredning byts där således ut mot blandning.

14 kap. 20 §

Ändringen innebär att regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer ges en dispensmöjlighet för krav i kemikalieklassificeringsförordningen, om det behövs med hänsyn till totalförsvarets intressen. Till grund för bestämmelsen ligger artikel 1.4 i förordningen som innehåller en rätt för medlemsstaterna att tillåta undantag från förordningen när det är nödvändigt på grund av försvarsintressen. Motsvarande dispensmöjlighet föreligger redan såvitt avser kemikalierregistreringsförordningen.

29 kap. 3 §

Ändringen i *andra stycket 4* är en rent språklig justering.

Andra stycket 8

Bestämmelsen är ny. Förslaget är en följd av att vissa begränsningar i fråga om utsläppande på marknaden och användning av kemiska produkter och varor förts över till kemikalierregistreringsförordningen från direktiv 76/769/EEG. I och med att bestämmelserna finns i en EU-förordning kommer de inte längre kräva genomförande i svensk rätt genom förordningarna under miljöbalken. Reglerna i kemikalierregistreringsförordningen kommer därmed inte att omfattas av straffbestämmelsen i 29 kap. 3 § andra stycket 2. En ny straffbestämmelse behövs således för att överträdelser av begränsningsreglerna fortfarande ska vara straffsanktionerade.

Andra stycket 9

Bestämmelsen är ny. I artikel 35 i kemikalieklassificeringsförordningen finns krav på förpackningar som innehåller farliga ämnen eller blandningar. En förpackning ska vara utformad och konstruerad så att innehållet inte kan läcka ut, materialet i förpackningen och förslutningen ska inte kunna skadas av innehållet eller vara sådant att det lätt bildar föreningar med det, förpackningen och förslutningen ska inte kunna lossna utan tåla normal påfrestning och om förpackningen är avsedd att kunna återförslutas ska den kunna göra det upprepade gånger utan att innehåller läcker ut. Artikeln ställer också krav på att förpackningar inte får ha en lockande eller vilseledande utformning.

Straffbestämmelsen omfattar den som släpper ut en kemisk produkt eller ett explosivt föremål på marknaden utan att följa förpackningskraven i artikel 35.1 eller 35.2 första stycket i EU-förordningen.

Andra stycket 10

Bestämmelsen är ny och innebär en straffsanktionering av kemikalieklassificeringsförordningens regler om att förpackningar av vissa ämnen och

blandningar ska vara försedda med en barnskyddande förslutning. Kravet på sådan förslutning anges i artikel 35.2 andra stycket i förordningen. Som angetts ovan i allmänmotiveringens avsnitt 5.3.1 omfattar straffansvaret inte den som enbart är återförsäljare. Det är den som i egenskap av att vara tillverkare, nedströmsanvändare eller någon som för in en kemisk produkt eller ett explosivt föremål till Sverige och som släpper ut produkten eller föremålet på marknaden utan att iaktta kraven i artikel 35.2 andra stycket som omfattas av straffansvar.

29 kap. 3 b §

Med anledning av att termen ”beredning” i kemikalierregistreringsförordningen nu har ersatts av ”blandning” görs en följdändring i 29 kap. 3 b §

29 kap. 6 §

En ändring görs i *första stycket 1 a* som innebär att hänvisningen till hälso- och miljöfarlighet när det gäller farliga ämnen och blandningar utgår. Detta med anledning av att man i kemikalieklassificeringsförordningen använder en annan terminologi vilket kan riskera att skapa oklarhet i fråga om omfattningen av det straffbara området.

En ändring görs även i *första stycket 5 a*. I artikel 57.11 i kemikalieklassificeringsförordningen anges att ordet ”beredning” i kemikalierregistreringsförordningen ska ersättas med ”blandning”. Motsvarande ändring bör därför göras i straffbestämmelsen i 6 § första stycket 5 a.

Första stycket 6. Bestämmelsen är ny och innebär en kriminalisering av kemikalieklassificeringsförordningens regler om klassificering och märkning. I artikel 4 i kemikalieklassificeringsförordningen anges allmänna klassificerings-, märknings- och förpackningsskyldigheter.

6 § första stycket *6 a* omfattar överträdelser av klassificeringsbestämmelserna i artikel 4. I artikel 4.1 finns ett krav på att tillverkare, importörer och nedströmsanvändare ska klassificera ämnen och blandningar i enlighet med förordningens bilaga II innan de släpper ut dem på marknaden. Artikel 4.2 innehåller även krav på att tillverkare och producenter av varor liksom importörer under vissa angivna förutsättningar ska klassificera de ämnen som inte släpps ut på marknaden. Artikel 4.3 reglerar särskilt klassificering av ämnen för vilka det finns en harmoniserad klassificering. Enligt artikel 4.8 gäller att vid tillämpning av förordningen ska de föremål som avses i artikel 2.1 i bilaga I klassificeras, märkas och förpackas enligt bestämmelserna för ämnen och blandningar innan de släpps ut på marknaden.

I 6 § första stycket *6 b* regleras överträdelser av märkningsbestämmelserna i artikel 4 i förordningen. I artikel 4.4 finns ett krav på att om ett ämne eller en blandning har klassificerats som farligt, ska leverantörerna säkerställa att ämnet eller blandningen har märkts i enlighet med avdelningarna III och IV, innan ämnet eller blandningen släpps ut på marknaden. Enligt artikel 4.7 får en blandning som avses i del 2 i bilaga II och som innehåller ett ämne som klassificerats som farligt, inte släppas ut på marknaden om den inte har märkts i enlighet med vad som anges i avdelning II.

29 kap. 13 §

Prop. 2009/10:211

En konsekvensändring görs med anledning av en tidigare gjord ändring i 29 kap. 8 §.

Reach-utredningens lagförslag

1 Förslag till lag om ändring i miljöbalken (1998:808)

Härigenom föreskrivs i fråga om miljöbalken (1998:808) dels att 26 kap. 3 och 5 §§ och 29 kap. 4 § ska ha följande lydelse, dels att det i 26 kap. ska införas två nya paragrafer, 19 a och 19 b §§,

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

26 kap.

3 §

Tillsynen utövas av Naturvårdsverket, generalläkaren, länsstyrelsen, andra statliga myndigheter och kommunerna (tillsynsmyndigheter), i enlighet med vad regeringen bestämmer.

Bestämmelser om tillsyn finns också i lagen (1999:381) om åtgärder för att förebygga och begränsa följderna av allvarliga kemikalieolyckor.

Varje kommun utövar genom den eller de nämnder som fullmäktige bestämmer tillsyn inom kommunen över miljö- och hälsoskyddet enligt 9 kap., med undantag för sådan miljöfarlig verksamhet som kräver tillstånd, *över hanteringen av kemiska produkter enligt 14 kap.* och över avfallshanteringen enligt 15 kap.

Varje kommun utövar genom den eller de nämnder som fullmäktige bestämmer tillsyn inom kommunen över miljö- och hälsoskyddet enligt 9 kap., med undantag för sådan miljöfarlig verksamhet som kräver tillstånd, och över avfallshanteringen enligt 15 kap.

Regeringen får föreskriva att den tillsynsmyndighet regeringen bestämmer får överlåta åt en kommun att i ett visst avseende utöva

sådan tillsyn som annars skulle skötas av en statlig tillsynsmyndighet, om kommunen har gjort framställning om det.

Detta gäller inte verksamhet som utövas av Försvarsmakten, Fortifikationsverket, Försvarets materielverk eller Försvarets radioanstalt.

5 §

Regeringen får meddela föreskrifter om att *tillsynsbestämmelserna* ska gälla även i fråga om tillsyn över att EG-förordningar inom denna balks tillämpningsområde följs.

Regeringen får meddela föreskrifter om att *bestämmelserna i detta kapitel* ska gälla även EG-förordningar inom denna balks tillämpningsområde.

22 a §

Tillsynsmyndigheten får förelägga den som för in till eller för ut ur Sverige, saluför eller överlåter kemiska produkter, biotekniska organismer eller varor att tillhandahålla varuprover som kan ha betydelse för tillsynen över 14 kap. och föreskrifter meddelade med stöd av det kapitlet.

Den som har lämnat ett varuprov enligt första stycket har rätt till ersättning från tillsynsmyndigheten för varuprovet, om det finns särskilda skäl för det.

22 b §

Den som tillhandahållit varuprover enligt 22 a § ska ersätta tillsynsmyndighetens kostnader för provtagning och undersökning av prover, om undersökningen visar att bestämmelserna för den kemiska produkten eller varan inte följts.

Regeringen eller den myndighet regeringen bestämmer får med-

dela ytterligare föreskrifter om ersättning av kostnader för provtagning och undersökning av prover.

Prop. 2009/10:211

Bilaga 1

29 kap.

3 §

För miljöfarlig kemikaliehantering döms till böter eller fängelse i högst två år den som med uppsåt eller av grov oaktsamhet tar befattning med en kemisk produkt, bioteknisk organism eller vara som innehåller eller har behandlats med en kemisk produkt utan att vidta de skyddsåtgärder, produktval eller försiktighetsmått i övrigt som behövs på grund av produktens, organismens eller varans inneboende egenskaper och genom denna underlåtenhet orsakar eller riskerar att orsaka skada på människor eller i miljön.

Detsamma gäller den som med uppsåt eller av oaktsamhet

1. bryter mot ett förbud att sprida bekämpningsmedel enligt 14 kap. 7 §,

2. bryter mot ett förbud eller en föreskrift om en skyddsåtgärd, ett produktval eller ett annat försiktighetsmått som regeringen har meddelat med stöd av 14 kap.,

3. bryter mot ett förbud eller en begränsning för att producera, använda eller på marknaden släppa ut ett ämne, en produkt eller en utrustning enligt artikel 3, 4, 5 eller 22 i Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 2037/2000 av den 29 juni 2000 om ämnen som bryter ned ozonskiktet,

4. genom att på marknaden släppa ut ett tvätt- eller rengöringsmedel eller en tensid för ett sådant medel utan att följa en skyldighet enligt artikel 3 eller 4 i Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 648/2004 av den 31 mars 2004 om tvätt- och rengöringsmedel,

5. i fråga om åtgärder för att hindra eller åtgärda läckage av fluorerade växthusgaser bryter mot bestämmelserna i artikel 3.1 i Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 842/2006 av den 17 maj 2006 om vissa fluorerade växthusgaser,

6. i fråga om att återvinning av fluorerade växthusgaser ska utföras av certifierad personal eller personal med lämplig utbildning bryter mot en bestämmelse i artikel 4.1 eller 4.3 i förordning

6. i fråga om att återvinning av fluorerade växthusgaser ska utföras av certifierad personal eller personal med lämplig utbildning bryter mot en bestämmelse i artikel 4.1 eller 4.3 i förordning

(EG) nr 842/2006, *eller*

7. använder en fluorerad växthusetgas eller släpper ut en sådan gas på marknaden och därigenom bryter mot ett förbud i artikel 8 eller 9 i förordning (EG) nr 842/2006.

(EG) nr 842/2006,

7. använder en fluorerad växthusetgas eller släpper ut en sådan gas på marknaden och därigenom bryter mot ett förbud i artikel 8 eller 9 i förordning (EG) nr 842/2006, *eller*

8. *bryter mot en begränsning för att tillverka, släppa ut på marknaden eller använda ett ämne, som sådant eller ingående i en beredning eller vara, enligt artikel 67 i förordning (EG) nr 1907/2006.*

Ansvar skall inte dömas ut enligt denna paragraf, om

1. ansvar för gärningen kan dömas ut enligt 1 §,
2. ansvar för gärningen kan dömas ut enligt 6 § eller om ansvar enligt 6 § inte skall dömas ut till följd av 6 § andra stycket, eller
3. ansvar för gärningen kan dömas ut enligt 9 § första stycket 9.

1. Denna lag träder i kraft den 1 juni 2009.

2. Bestämmelserna i 26 kap. 3 § i sin äldre lydelse tillämpas i tillsynsärenden som inlets före ikraftträdandet.

Remissinstanserna – Reach-utredningens förslag

Riksrevisionen, Svea hovrätt (Miljööverdomstolen), Nacka tingsrätt (miljödomstolen), Växjö tingsrätt (miljödomstolen), Domstolsverket, Åklagarmyndigheten, Rikspolisstyrelsen, Kommerskollegium, Försvarsmakten, Generalläkaren, Statens Räddningsverk, Socialstyrelsen, Läke-medelsverket, Statens Folkhälsoinstitut, Arbetsgivarverket, Tullverket, Ekonomistyrningsverket (ESV), Statskontoret, Statistiska centralbyrån (SCB), Länsstyrelsen i Stockholms län, Länsstyrelsen i Uppsala län, Länsstyrelsen i Södermanlands län, Länsstyrelsen i Östergötlands län, Länsstyrelsen i Jönköpings län, Länsstyrelsen i Kronobergs län, Länsstyrelsen i Kalmar län, Länsstyrelsen i Gotlands län, Länsstyrelsen i Blekinge län, Länsstyrelsen i Skåne län, Länsstyrelsen i Hallands län, Länsstyrelsen i Västra Götalands län, Länsstyrelsen i Värmlands län, Länsstyrelsen i Örebro län, Länsstyrelsen i Västmanlands län, Länsstyrelsen i Dalarnas län, Länsstyrelsen i Gävleborgs län, Länsstyrelsen i Västernorrlands län, Länsstyrelsen i Jämtlands län, Länsstyrelsen i Västerbottens län, Länsstyrelsen i Norrbottens län, Stockholms universitet, Kungliga Tekniska Högskolan, Uppsala Universitet, Luleå tekniska universitet, Statens Jordbruksverk, Livsmedelsverket (SLV), Sveriges Lantbruksuniversitet, Naturvårdsverket, Kemikalieinspektionen, Boverket, Sjöfartsverket, Konkurrensverket, Skogsstyrelsen, Verket för innovationssystem (Vinnova), Verket för näringslivsutveckling (NUTEK), Jernkontoret, Konsumentverket, Arbetsmiljöverket, Stockholms kommun, Jönköpings kommun, Malmö kommun, Helsingborgs kommun, Halmstads kommun, Göteborgs kommun, Karlstads kommun, Borlänge kommun, Sundvalls kommun, Umeå kommun, Luleå kommun, Sveriges Kommuner och Landsting, Svenska Naturskyddsföreningen, Sveriges advokatsamfund, Svensk Handel, Föreningen Svenskt Näringsliv, Företagarna, Lantbrukarnas Riksförbund (LRF), Föreningen Sveriges Skogsindustrier, Tjänstemännens Centralorganisation (TCO), Sveriges Akademikers Centralorganisation (SACO), Landsorganisationen i Sverige (LO), Näringslivets Regelnämnd (NNR), Aluminiumriket Sverige, Avfall Sverige, Ekologiska lantbrukarna, Greenpeace, Internationella kemikaliesekretariatet, IT&Telekomföretagen, Kemisk-Tekniska Leverantörsförbundet (KTF), Kontrollföreningen för Ekologisk Odling (KRAV), Kretsloppsrådet, Plast- och Kemiföretagen, Svenskt Växtskydd, Sveriges Byggindustrier, Sveriges Färgfabrikanters förening (SVEFF), Sveriges Konsumenter i samverkan, SweMin, Teknikföretagen, TEKO-industrierna, Världsnaturfonden WWF, Återvinningsindustrierna, Styrelsen för ackreditering och teknisk kontroll (SWEDAC).

Kemikalieinspektionens lagförslag

Förslag till lag om ändring i miljöbalken (1998:808)

Härigenom föreskrivs i fråga om miljöbalken att 14 kap. 2-3, 17 och 20 §§ och 29 kap. 3 och 6 §§ skall ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

14 kap.

2 §

I detta kapitel avses med

1. kemisk produkt: ett kemiskt ämne eller en *beredning* av kemiska ämnen som inte är en vara,

2. vara: ett föremål som under produktionen får en särskild form, yta eller design, vilken i större utsträckning än dess kemiska sammansättning bestämmer dess funktion,

3. bioteknisk organism: en produkt som har framställts särskilt i bekämpningssyfte eller något annat tekniskt syfte och som helt eller delvis består av eller innehåller levande mikroorganismer, däribland virus, nematoder, insekter eller spindeldjur,

4. kemiskt bekämpningsmedel: en kemisk produkt som syftar till att förebygga eller motverka att djur, växter eller mikroorganismer, däribland virus, förorsakar skada eller olägenhet för människors hälsa eller skada på egendom,

5. biologiskt bekämpningsmedel: en bioteknisk organism som framställts särskilt för att förebygga eller motverka att djur, växter eller mikroorganismer, däribland virus, förorsakar skada eller olägenhet

1. kemisk produkt: ett kemiskt ämne eller en *blandning* av kemiska ämnen som inte är en vara,

2. *blandning*: *blandning eller lösning som består av två eller flera ämnen,*

3. vara: ett föremål som under produktionen får en särskild form, yta eller design, vilken i större utsträckning än dess kemiska sammansättning bestämmer dess funktion,

4. bioteknisk organism: en produkt som har framställts särskilt i bekämpningssyfte eller något annat tekniskt syfte och som helt eller delvis består av eller innehåller levande mikroorganismer, däribland virus, nematoder, insekter eller spindeldjur,

5. kemiskt bekämpningsmedel: en kemisk produkt som syftar till att förebygga eller motverka att djur, växter eller mikroorganismer, däribland virus, förorsakar skada eller olägenhet för människors hälsa eller skada på egendom,

6. biologiskt bekämpningsmedel: en bioteknisk organism som framställts särskilt för att förebygga eller motverka att djur, växter eller mikroorganismer, däribland virus, förorsakar skada eller olägenhet

för människors hälsa eller skada på egendom,

6. hantering: en verksamhet eller åtgärd som innebär att en kemisk produkt eller bioteknisk organism tillverkas, bearbetas, behandlas, förpackas, förvaras, transporteras, används, omhändertas, destrueras, konverteras, saluförs, överläts eller är föremål för något annat jämförbart förfarande,

7. införsel: att föra in en kemisk produkt, bioteknisk organism eller vara till Sverige, och

8. utförsel: att föra ut en kemisk produkt, bioteknisk organism eller vara från Sverige

för människors hälsa eller skada på egendom,

7. hantering: en verksamhet eller åtgärd som innebär att en kemisk produkt eller bioteknisk organism tillverkas, bearbetas, behandlas, förpackas, förvaras, transporteras, används, omhändertas, destrueras, konverteras, saluförs, överläts eller är föremål för något annat jämförbart förfarande,

8. införsel: att föra in en kemisk produkt, bioteknisk organism eller vara till Sverige, och

9. utförsel: att föra ut en kemisk produkt, bioteknisk organism eller vara från Sverige.

3 §

I detta kapitel avses med

kemikalieklassificeringsförordningen: Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 1272/2008 om klassificering, märkning och förpackning av ämnen och blandningar, ändring och upphävande av direktiven 67/548/EEG och 1999/45/EG samt ändring av förordning (EG) nr 1907/2006.

kemikalierregistreringsförordningen: Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 1907/2006 av den 18 december 2006 om registrering, utvärdering, godkännande och begränsning av kemikalier (Reach), inrättande av en europeisk kemikaliemyndighet, ändring av direktiv 1999/45/EG och upphävande av rådets förordning (EEG) nr 793/93 och kommissionens förordning (EG) nr 1488/94 samt rådets direktiv 76/769/EEG och kommissionens direktiv 91/155/EEG, 93/67/EEG, 93/105/EG och 2000/21/EG,

biociddirektivet: Europaparlamentets och rådets direktiv 98/8/EG av den 16 februari 1998 om utsläppande av biocidprodukter på marknaden, senast ändrat genom kommissionens direktiv 2008/16/EG,

preparatdirektivet: Europaparlamentets och rådets direktiv 1999/45/EG av den 31 maj 1999 om tillnärmning av medlemsstaternas lagar och andra författningar om klassificering, förpackning och märkning av farliga preparat, senast ändrat genom kemikalierregistreringsförordningen,

växtskyddsmedelsdirektivet: rådets direktiv 91/414/EEG av den 15 juli 1991 om utsläppande av växtskyddsmedel på marknaden, senast ändrat genom kommissionens direktiv 2007/76/EG,

ämnesdirektivet: rådets direktiv 67/548/EEG av den 27 juni 1967 om tillnärmning av lagar och andra författningar om klassificering, förpack-

17 §

Reklam för *beredningar av kemiska ämnen*, som kan föranleda en enskild person att ingå köpeavtal utan att ha sett den etikett eller förpackning som *beredningen* är avsedd att levereras med, ska, om *beredningen* är farlig enligt artikel 2.2 i preparatdirektivet och den inte omfattas av undantagen i artikel 1.5, innehålla en upplysning om den typ eller de typer av fara som ska anges på etiketten eller förpackningen.

Reklam för *blandningar*, som kan föranleda en enskild person att ingå köpeavtal utan att ha sett den etikett eller förpackning som *blandningen* är avsedd att levereras med, ska, om *blandningen* är farlig enligt artikel 2.2 i preparatdirektivet och den inte omfattas av undantagen i artikel 1.5, innehålla en upplysning om den typ eller de typer av fara som ska anges på etiketten eller förpackningen.

20 §

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får i det enskilda fallet ge dispens från krav i kemikalierregistreringsförordningen, om det behövs med hänsyn till totalförsvarets intressen.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får i det enskilda fallet ge dispens från krav i kemikalierregistreringsförordningen och kemikalieklassificeringsförordningen, om det behövs med hänsyn till totalförsvarets intressen.

29 kap.

3§

För miljöfarlig kemikaliehantering döms till böter eller fängelse i högst två år den som med uppsåt eller av grov oaktsamhet tar befattning med en kemisk produkt, bioteknisk organism eller vara som innehåller eller har behandlats med en kemisk produkt utan att vidta de skyddsåtgärder, produktval eller försiktighetsmått i övrigt som behövs på grund av produktens, organismens eller varans inneboende egenskaper och genom denna underlåtenhet orsakar eller riskerar att orsaka skada på människor eller i miljön.

Detsamma gäller den som med uppsåt eller av oaktsamhet

1. bryter mot ett förbud att sprida bekämpningsmedel enligt 14 kap. 7 §,

2. bryter mot ett förbud eller en föreskrift om en skyddsåtgärd, ett produktval eller ett annat försiktighetsmått som regeringen har meddelat med stöd av 14 kap.,

3. bryter mot ett förbud eller en begränsning för att producera, använda eller på marknaden släppa ut ett ämne, en produkt eller en utrustning

enligt artikel 3, 4, 5 eller 22 i Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 2037/2004 av den 29 juni 2000 om ämnen som bryter ned ozonskiktet,

4. genom att på marknaden släppa ut ett tvätt- eller rengöringsmedel eller en tensid för ett sådant medel utan att följa en skyldighet enligt artikel 3 eller 4 i Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 648/2004 av den 31 mars 2004 om tvätt- och rengöringsmedel,

5. i fråga om åtgärder för att hindra eller åtgärda läckage av fluorerade växthusgaser bryter mot bestämmelserna i artikel 3.1 i Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 842/2006 av den 17 maj 2006 om vissa fluorerade växthusgaser,

6. i fråga om återvinning av fluorerade växthusgaser ska utföras av certifierad personal eller personal med lämplig utbildning bryter mot en bestämmelse i artikel 4.1 eller 4.3 i förordning (EG) nr 842/2006, *eller*

7. använder en fluorerad växtgas eller släpper ut en sådan gas på marknaden och därigenom bryter mot ett förbud i artikel 8 eller 9 i förordning (EG) nr 842/2006,

6. i fråga om återvinning av fluorerade växthusgaser ska utföras av certifierad personal eller personal med lämplig utbildning bryter mot en bestämmelse i artikel 4.1 eller 4.3 i förordning (EG) nr 842/2006,

7. använder en fluorerad växtgas eller släpper ut en sådan gas på marknaden och därigenom bryter mot ett förbud i artikel 8 eller 9 i förordning (EG) nr 842/2006, *eller*

8. *släpper ut en kemisk produkt eller ett explosivt föremål på marknaden utan att följa en skyldighet i artikel 35 i Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 1272/2008 om klassificering, märkning och förpackning av ämnen och blandningar, ändring och upphävande av direktiven 67/548/EEG och 1999/45/EG samt ändring av förordning (EG) nr 1907/2006.*

6 §

För bristfällig miljöinformation döms till böter eller fängelse i högst två år den som med uppsåt eller av oaktsamhet

1. i fråga om kemiska produkter och biotekniska organismer bryter mot bestämmelserna om produktinformation i 14 kap. genom att

a) felaktigt klassificera eller låta bli att klassificera en produkt *med avseende på hälso- och miljöfarlighet när det gäller farliga ämnen eller beredningar* enligt vad som krävs i föreskrifter som regeringen har meddelat med stöd av bestämmelserna i 14 kap.,

b) låta bli att märka en produkt eller att lämna annan produktinformation enligt vad som krävs i föreskrifter som regeringen har meddelat med stöd av bestämmelserna i 14 kap.,

c) låta bli att med en lämplig symbol eller beteckning för fara eller risk eller med annan tydlig varningstext märka en produkt eller på annat sätt lämna produktinformation om märkningen eller informationen behövs till skydd för människors hälsa eller miljön, eller

d) lämna oriktig eller bristfällig produktinformation.

a) felaktigt klassificera eller låta bli att klassificera en produkt enligt vad som krävs i föreskrifter som regeringen har meddelat med stöd av bestämmelserna i 14 kap.,

2. i fråga om kemiska produkter och explosiva föremål bryter mot en bestämmelse i förordning (EG) nr 1272/2008 genom att

a) felaktigt klassificera eller låta bli att klassificera ett ämne, en blandning eller ett explosivt föremål enligt vad som krävs i artiklarna 4.1, 4.2, 4.3 eller 4.8, eller

b) felaktigt märka eller låta bli att märka ett ämne, en blandning eller ett explosivt föremål enligt vad som krävs i artiklarna 4.4, 4.7 eller 4.8.

2. i fråga om kemiska produkter bryter mot en bestämmelse i Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 304/2003 av den 28 januari 2003 om export och import av farliga kemikalier genom att

a) låta bli att märka en produkt med en farosymbol, en farobeteckning, en riskfras eller ett varningsmärke enligt vad som krävs i förordningens artikel 16.1,

b) låta bli att lämna säkerhetsdatablad enligt vad som krävs i förordningens artikel 16.3, eller

c) lämna oriktig uppgift i märkningen eller säkerhetsdatabladet.

3. i fråga om kemiska produkter bryter mot en bestämmelse i Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 304/2003 av den 28 januari 2003 om export och import av farliga kemikalier genom att

a) låta bli att märka en produkt med en farosymbol, en farobeteckning, en riskfras eller ett varningsmärke enligt vad som krävs i förordningens artikel 16.1,

b) låta bli att lämna säkerhetsdatablad enligt vad som krävs i förordningens artikel 16.3, eller

c) lämna oriktig uppgift i märkningen eller säkerhetsdatabladet.

3. i fråga om tvätt- eller rengöringsmedel bryter mot förordning (EG) nr 648/2004 genom att låta bli att märka förpackningar enligt vad som krävs i förordningens artikel 11,

4. i fråga om produkter och utrustning som innehåller fluorerade växthusgaser bryter mot förordning (EG) nr 842/2006 genom att låta bli att märka produkter och utrustning enligt vad som krävs i förordningens artikel 7, eller

5. i fråga om kemiska produkter bryter mot en bestämmelse i förordning (EG) nr 1907/2006 genom att

a) låta bli att förse mottagaren av ett ämne eller en *beredning* med ett säkerhetsdatablad enligt kraven i artikel 31, eller

b) lämna oriktig eller bristfällig uppgift i säkerhetsdatabladet, eller

c) låta bli att tillhandahålla en mottagare eller konsument information om namn på ett ämne som ingår i en vara enligt kraven i artikel 33.

Ansvar ska inte dömas ut enligt denna paragraf, om underlåtenheten eller den oriktiga eller bristfälliga informationen varit sådan att den inte kunnat försvåra bedömningen av risken för skada på människors hälsa eller i miljön. Ansvar ska inte heller dömas ut enligt denna paragraf, om ansvar för gärningen kan dömas ut enligt 9 § första stycket 9.

4. i fråga om tvätt- eller rengöringsmedel bryter mot förordning (EG) nr 648/2004 genom att låta bli att märka förpackningar enligt vad som krävs i förordningens artikel 11,

5. i fråga om produkter och utrustning som innehåller fluorerade växthusgaser bryter mot förordning (EG) nr 842/2006 genom att låta bli att märka produkter och utrustning enligt vad som krävs i förordningens artikel 7, eller

6. i fråga om kemiska produkter bryter mot en bestämmelse i förordning (EG) nr 1907/2006 genom att

a) låta bli att förse mottagaren av ett ämne eller en *blandning* med ett säkerhetsdatablad enligt kraven i artikel 31, eller

b) lämna oriktig eller bristfällig uppgift i säkerhetsdatabladet, eller

c) låta bli att tillhandahålla en mottagare eller konsument information om namn på ett ämne som ingår i en vara enligt kraven i artikel 33.

Denna lag träder i kraft den [] 2009.

Remissinstanserna – Kemikalieinspektionens förslag

Svea hovrätt (Miljööverdomstolen), Växjö tingsrätt (miljödomstolen), Göteborgs tingsrätt, Åklagarmyndigheten, Domstolsverket, Rikspolisstyrelsen, Arbetsmiljöverket, Myndigheten för samhällsskydd och beredskap, Socialstyrelsen, Läkemedelsverket, Livsmedelsverket, Generalläkaren, Försvarmakten, Försvarets materielverk, Jordbruksverket, Naturvårdsverket, Konsumentverket, Konkurrensverket, Kommerskollegium, Sveriges Kommuner och Landsting, Kungliga tekniska högskolan, Länsstyrelsen i Skåne län, Länsstyrelsen i Västra Götalands län, Länsstyrelsen i Västerbottens län, Stockholms kommun, Göteborgs kommun, Malmö kommun, Mölndals kommun, Svedala kommun, Upplands Bro kommun, Växjö kommun, Sundsvalls kommun, Luleå kommun, Kumla kommun, Vänersborgs kommun, Kungsörs kommun, Ljusdals kommun, Gällivare kommun, Oxelösunds kommun, Ulricehamns kommun, Olofströms kommun, Hudiksvalls kommun, Uddevalla kommun, Motala kommun, Mora kommun, Klippans kommun, Hjo kommun, Borgholms kommun, Haparanda kommun, Sveriges advokatsamfund, Svensk Handel, Svenskt näringsliv, Svenska Naturskyddsföreningen, Plast- och kemiföretagen, Kemisk-Tekniska Leverantörsförbundet.

Lagrådsremissens lagförslag

Förslag till lag om ändring i miljöbalken

Härigenom föreskrivs i fråga om miljöbalken

dels att 14 kap. 2, 3, 10, 17 och 20 §§, 26 kap. 3, 5, 22 och 27 §§, 27 kap. 1–3 §§, 29 kap. 3, 3 b och 6 §§ samt rubriken närmast före 14 kap. 20 § ska ha följande lydelse,

dels att det i balken ska införas två nya paragrafer, 26 kap. 22 a och 22 b §§, av följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

14 kap.

2 §¹

I detta kapitel avses med

1. kemisk produkt: ett kemiskt ämne eller en beredning av kemiska ämnen som inte är en vara,

2. vara: ett föremål som under produktionen får en särskild form, yta eller design, vilken i större utsträckning än dess kemiska sammansättning bestämmer dess funktion,

3. bioteknisk organism: en produkt som har framställts särskilt i bekämpningssyfte eller något annat tekniskt syfte och som helt eller delvis består av eller innehåller levande mikroorganismer, däribland virus, nematoder, insekter eller spindeldjur,

4. kemiskt bekämpningsmedel: en kemisk produkt som syftar till att förebygga eller motverka att djur, växter eller mikroorganismer, däribland virus, förorsakar skada eller olägenhet för människors hälsa eller skada på egendom,

1. kemisk produkt: ett kemiskt ämne eller en blandning av kemiska ämnen som inte är en vara,

2. blandning: en blandning eller lösning som består av två eller flera ämnen,

3. vara: ett föremål som under produktionen får en särskild form, yta eller design, vilken i större utsträckning än dess kemiska sammansättning bestämmer dess funktion,

4. bioteknisk organism: en produkt som har framställts särskilt i bekämpningssyfte eller något annat tekniskt syfte och som helt eller delvis består av eller innehåller levande mikroorganismer, däribland virus, nematoder, insekter eller spindeldjur,

5. kemiskt bekämpningsmedel: en kemisk produkt som syftar till att förebygga eller motverka att djur, växter eller mikroorganismer, däribland virus, förorsakar skada eller olägenhet för människors hälsa eller skada på egendom,

¹ Senaste lydelse 2008:240.

5. biologiskt bekämpningsmedel: en bioteknisk organism som framställs särskilt för att förebygga eller motverka att djur, växter eller mikroorganismer, däribland virus, förorsakar skada eller olägenhet för människors hälsa eller skada på egendom,

6. hantering: en verksamhet eller åtgärd som innebär att en kemisk produkt eller bioteknisk organism tillverkas, bearbetas, behandlas, förpackas, förvaras, transporteras, används, omhändertas, destrueras, konverteras, saluförs, överläts eller är föremål för något annat jämförbart förfarande,

7. införsel: att föra in en kemisk produkt, bioteknisk organism eller vara till Sverige, och

8. utförsel: att föra ut en kemisk produkt, bioteknisk organism eller vara från Sverige.

6. biologiskt bekämpningsmedel: en bioteknisk organism som framställs särskilt för att förebygga eller motverka att djur, växter eller mikroorganismer, däribland virus, förorsakar skada eller olägenhet för människors hälsa eller skada på egendom,

7. hantering: en verksamhet eller åtgärd som innebär att en kemisk produkt eller bioteknisk organism tillverkas, bearbetas, behandlas, förpackas, förvaras, transporteras, används, omhändertas, destrueras, konverteras, saluförs, överläts eller är föremål för något annat jämförbart förfarande,

8. införsel: att föra in en kemisk produkt, bioteknisk organism eller vara till Sverige, och

9. utförsel: att föra ut en kemisk produkt, bioteknisk organism eller vara från Sverige.

3 §²

I detta kapitel avses med

kemikalierregistreringsförordningen: Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 1907/2006 av den 18 december 2006 om registrering, utvärdering, godkännande och begränsning av kemikalier (Reach), inrättande av en europeisk kemikaliemyndighet, ändring av direktiv 1999/45/EG och upphävande av rådets förordning (EEG) nr 793/93 och kommissionens förordning (EG) nr 1488/94 samt rådets direktiv 76/769/EEG och kommissionens direktiv 91/155/EEG, 93/67/EEG, 93/105/EG och 2000/21/EG³,

kemikalieklassificeringsförordningen: Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 1272/2008 av den 16 december 2008 om klassificering, märkning och förpackning av ämnen och blandningar, ändring och upphävande av direktiven 67/548/EEG och 1999/45/EG samt ändring av förordning (EG) nr 1907/2006⁴,

biociddirektivet: Europaparlamentets och rådets direktiv 98/8/EG av

biociddirektivet: Europaparlamentets och rådets direktiv 98/8/EG av

² Senaste lydelse 2008:240.

³ EUT L 396, 30.12.2006, s. 1 (Celex 32006R1907).

⁴ EUT L 353, 31.12.2008, s. 1 (Celex 32008R1272).

den 16 februari 1998 om utsläppande av biocidprodukter på marknaden, senast ändrat genom kommissionens direktiv 2008/16/EG,

preparatdirektivet: Europaparlamentets och rådets direktiv 1999/45/EG av den 31 maj 1999 om tillnärmning av medlemsstaternas lagar och andra författningar om klassificering, förpackning och märkning av farliga preparat, senast ändrat genom *kemikalie-registreringsförordningen*,

växtskyddsmedelsdirektivet: rådets direktiv 91/414/EEG av den 15 juli 1991 om utsläppande av växtskyddsmedel på marknaden, senast ändrat genom kommissionens direktiv 2007/76/EG,

ämnesdirektivet: rådets direktiv 67/548/EEG av den 27 juni 1967 om tillnärmning av lagar och andra författningar om klassificering, förpackning och märkning av farliga ämnen, senast ändrat genom *Europaparlamentets och rådets direktiv 2006/121/EG*.

den 16 februari 1998 om utsläppande av biocidprodukter på marknaden⁵, senast ändrat genom kommissionens direktiv 2009/151/EG⁶,

preparatdirektivet: Europaparlamentets och rådets direktiv 1999/45/EG av den 31 maj 1999 om tillnärmning av medlemsstaternas lagar och andra författningar om klassificering, förpackning och märkning av farliga preparat⁷, senast ändrat genom *kemikalie-klassificeringsförordningen*,

växtskyddsmedelsdirektivet: rådets direktiv 91/414/EEG av den 15 juli 1991 om utsläppande av växtskyddsmedel på marknaden⁸, senast ändrat genom kommissionens direktiv 2009/160/EU⁹,

ämnesdirektivet: rådets direktiv 67/548/EEG av den 27 juni 1967 om tillnärmning av lagar och andra författningar om klassificering, förpackning och märkning av farliga ämnen¹⁰, senast ändrat genom *kommissionens direktiv 2009/6/EG*¹¹.

10 §¹²

Ett bekämpningsmedel får godkännas endast om medlet

1. är godtagbart från hälso- och miljöskyddssynpunkt och behövs för de bekämpningsändamål som anges i 2 § 4 eller 5, eller

2. uppfyller förutsättningarna för godkännande enligt växtskyddsmedelsdirektivet eller biociddirektivet.

Ett godkännande får gälla i högst fem år eller, om det finns särskilda skäl, tio år.

1. är godtagbart från hälso- och miljöskyddssynpunkt och behövs för de bekämpningsändamål som anges i 2 § 5 eller 6, eller

2. uppfyller förutsättningarna för godkännande enligt växtskyddsmedelsdirektivet eller biociddirektivet.

⁵ EGT L 123, 24.4.1998, s. 1 (Celex 31998L008).

⁶ EUT L 313, 28.11.2009, s. 78 (Celex 32009L0151).

⁷ EGT L 200, 30.7.1999, s. 1 (Celex 31999L0045).

⁸ EGT L 230, 19.8.1991, s.1 (Celex 31991L0414).

⁹ EUT L 338, 19.12.2009, s. 83 (Celex 32009L0160).

¹⁰ EGT L 196, 16.8.1967, s. 1 (Celex 31967L0548).

¹¹ EUT L 36, 5.2.2009, s. 15 (Celex 32009L0006).

¹² Senaste lydelse 2008:240.

17 §¹³

Reklam för *beredningar av kemiska ämnen*, som kan föranleda en enskild person att ingå köpeavtal utan att ha sett den etikett eller förpackning som *beredningen* är avsedd att levereras med, ska, om *beredningen* är farlig enligt artikel 2.2 i preparatdirektivet och den inte omfattas av undantagen i artikel 1.5, innehålla en upplysning om den typ eller de typer av fara som ska anges på etiketten eller förpackningen.

Reklam för *blandningar*, som kan föranleda en enskild person att ingå köpeavtal utan att ha sett den etikett eller förpackning som *blandningen* är avsedd att levereras med, ska innehålla en upplysning om den typ eller de typer av fara som ska anges på etiketten eller förpackningen om *blandningen* är farlig enligt artikel 2.2 i preparatdirektivet och den inte omfattas av undantagen i artikel 1.5.

Dispens från kemikalierestriktionsförordningen

Dispenser från EU-förordningar

20 §¹⁴

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får i det enskilda fallet ge dispens från krav i kemikalierestriktionsförordningen, om det behövs med hänsyn till totalförsvarets intressen.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får i det enskilda fallet ge dispens från krav i kemikalierestriktionsförordningen och kemikalieklassificeringsförordningen, om det behövs med hänsyn till totalförsvarets intressen.

26 kap.

3 §¹⁵

Tillsynen utövas av Naturvårdsverket, generalläkaren, länsstyrelsen, andra statliga myndigheter och kommunerna (tillsynsmyndigheter), i enlighet med vad regeringen bestämmer.

Bestämmelser om tillsyn finns också i lagen (1999:381) om åtgärder för att förebygga och begränsa följderna av allvariga kemikalieolyckor.

Varje kommun utövar genom den eller de nämnder som fullmäktige bestämmer tillsyn inom kommunen över miljö- och hälsoskyddet enligt 9 kap., med undantag för sådan miljöfarlig verksamhet som kräver tillstånd, *över han-*

Varje kommun utövar genom den eller de nämnder som fullmäktige bestämmer tillsyn inom kommunen över miljö- och hälsoskyddet enligt 9 kap., med undantag för sådan miljöfarlig verksamhet som kräver tillstånd, och över

¹³ Senaste lydelse 2008:240.

¹⁴ Senaste lydelse 2008:240.

¹⁵ Senaste lydelse 1999:385.

teringen av kemiska produkter enligt 14 kap. och över avfallshanteringen enligt 15 kap.

Regeringen får föreskriva att den tillsynsmyndighet regeringen bestämmer får överlåta åt en kommun att i ett visst avseende utöva sådan tillsyn som annars skulle skötas av en statlig tillsynsmyndighet, om kommunen har gjort framställning om det. Detta gäller inte verksamhet som utövas av Försvarsmakten, Fortifikationsverket, Försvarets materialverk eller Försvarets radioanstalt.

avfallshanteringen enligt 15 kap.

Regeringen får meddela föreskrifter om att en tillsynsmyndighet får överlåta åt en kommun som begär det att i ett visst avseende utöva sådan tillsyn som annars skulle skötas av en statlig tillsynsmyndighet. Detta gäller inte verksamheter som utövas av Försvarsmakten, Fortifikationsverket, Försvarets materialverk eller Försvarets radioanstalt.

5 §¹⁶

Regeringen får meddela föreskrifter om att tillsynsbestämmelserna ska gälla även i fråga om tillsyn över att EG-förordningar inom denna balks tillämpningsområde följs.

Regeringen får meddela föreskrifter om att detta kapitel ska gälla även i fråga om tillsyn över att EU-förordningar inom denna balks tillämpningsområde följs.

22 §¹⁷

Den som bedriver en verksamhet eller vidtar en åtgärd som kan befaras medföra olägenheter för människors hälsa eller miljön eller den som annars är skyldig att avhjälpa en olägenhet från sådan verksamhet är skyldig att utföra sådana undersökningar av verksamheten och dess verkningar som behövs för tillsynen. Detsamma gäller den som upplåter en byggnad för bostäder eller för allmänna ändamål, om det finns skäl att anta att byggnadens skick medför olägenheter för människors hälsa. Om det är lämpligare, får tillsynsmyndigheten i stället besluta att en sådan undersökning ska utföras av någon annan och utse någon att göra undersökningen

Den som är skyldig att utföra undersökningen är skyldig att ersätta kostnaderna för en undersökning som någon annan utsetts att göra med det belopp som tillsynsmyndigheten fastställer.

Om inte annat följer av 22 b §, ska den som är skyldig att utföra undersökningen ersätta kostnaderna för en undersökning som någon annan utsetts att göra med det belopp som tillsynsmyndigheten fastställer.

Beslut om undersökning får förenas med förbud att överlåta den berörda fastigheten eller annan egendom till dess undersökningen är slutförd.

¹⁶ Senaste lydelse 2008:240.

¹⁷ Senaste lydelse 2008:240.

22 a §

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om skyldighet för den som saluför, överlåter eller till eller från Sverige för in eller ut en kemisk produkt, bioteknisk organism eller vara att lämna de varuprover som behövs för tillsynen.

22 b §

Den som har lämnat ett varuprov enligt föreskrifter meddelade med stöd av 22 a §

1. ska ha rätt till ersättning för varuprovet från den myndighet som provet lämnats till om det finns särskilda skäl för det, och

2. behöver inte ersätta kostnaderna för provtagning och undersökning av prover om det finns särskilda skäl för det.

27 §¹⁸

De som har tagit befattning med ärenden enligt denna balk eller *EG-förordningar* inom balkens tillämpningsområde eller i ett sådant ärende har utfört sådana undersökningar som anges i 22 § första stycket tredje meningen får inte obehörigen röja eller utnyttja vad de då har fått veta om affärs- eller driftförhållanden eller förhållanden av betydelse för landets försvar.

I det allmännas verksamhet tillämpas i stället bestämmelserna i offentlighets- och sekretesslagen (2009:400).

De som har tagit befattning med ärenden enligt denna balk eller *EU-förordningar* inom balkens tillämpningsområde eller i ett sådant ärende har utfört sådana undersökningar som anges i 22 § första stycket tredje meningen får inte obehörigen röja eller utnyttja vad de då har fått veta om affärs- eller driftförhållanden eller förhållanden av betydelse för landets försvar.

¹⁸ Senaste lydelse 2009:476.

27 kap.

1 §¹⁹

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om avgift för myndigheters kostnader för prövning och tillsyn enligt denna balk eller enligt föreskrifter som har meddelats med stöd av balken samt för prövning och tillsyn med anledning av *EG-förordningar* inom denna balks tillämpningsområde. Kommunfullmäktige får meddela föreskrifter om sådana avgifter när det gäller en kommunal myndighets verksamhet.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om avgift för myndigheters kostnader för prövning och tillsyn enligt denna balk eller enligt föreskrifter som har meddelats med stöd av balken samt för prövning och tillsyn med anledning av *EU-förordningar* inom denna balks tillämpningsområde. Kommunfullmäktige får meddela föreskrifter om sådana avgifter när det gäller en kommunal myndighets verksamhet.

Regeringen får meddela föreskrifter om att en myndighet får bestämma att dess beslut om påförande av avgift enligt balken eller enligt föreskrifter som har meddelats med stöd av balken ska gälla omedelbart även om beslutet överklagas.

2 §²⁰

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om skyldighet att ersätta en myndighets kostnader.

Bestämmelser om skyldighet att ersätta en myndighets kostnader finns också i 10 kap. 16 §, 25 kap. 8 § och 26 kap. 22 § andra stycket.

Bestämmelser om skyldighet att ersätta en myndighets kostnader finns också i 10 kap. 16 §, 25 kap. 8 § samt 26 kap. 22 § andra stycket och 22 b § 2.

3 §

Alla som är skyldiga att betala avgift enligt en föreskrift som har meddelats med stöd av 1 § första stycket eller som är skyldiga att ersätta kostnader enligt 2 § första stycket eller 26 kap. 22 § andra stycket *skall* lämna de uppgifter som behövs för att avgiftens eller ersättningens storlek *skall* kunna bestämmas. Uppgifterna *skall* lämnas till den myndighet som regeringen bestämmer och i den omfatt-

Alla som är skyldiga att betala avgift enligt en föreskrift som har meddelats med stöd av 1 § första stycket eller som är skyldiga att ersätta kostnader enligt 2 § första stycket eller 26 kap. 22 § andra stycket eller 22 b § 2 ska lämna de uppgifter som behövs för att avgiftens eller ersättningens storlek *ska* kunna bestämmas. Uppgifterna *ska* lämnas till den myndighet som regeringen bestämmer.

¹⁹ Senaste lydelse 2008:240.

²⁰ Senaste lydelse 2007:660.

ning regeringen eller efter regeringens bemyndigande, myndigheten föreskriver.

Prop. 2009/10:211
Bilaga 5

Regeringen eller den myndighet regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om i vilken omfattning uppgifter ska lämnas.

29 kap.

3 §²¹

För miljöfarlig kemikaliehantering döms till böter eller fängelse i högst två år den som med uppsåt eller av grov oaktsamhet tar befattning med en kemisk produkt, bioteknisk organism eller vara som innehåller eller har behandlats med en kemisk produkt utan att vidta de skyddsåtgärder, produktval eller försiktighetsmått i övrigt som behövs på grund av produktens, organismens eller varans inneboende egenskaper och genom denna underlåtenhet orsakar eller riskerar att orsaka skada på människor eller i miljön.

Detsamma gäller den som med uppsåt eller av oaktsamhet

1. bryter mot ett förbud att sprida bekämpningsmedel enligt 14 kap. 7 §,

2. bryter mot ett förbud eller en föreskrift om en skyddsåtgärd, ett produktval eller ett annat försiktighetsmått som regeringen har meddelat med stöd av 14 kap.,

3. bryter mot ett förbud eller en begräsning för att producera, använda eller på marknaden släppa ut ett ämne, en produkt eller en utrustning enligt artikel 3, 4, 5 eller 22 i Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 2037/2000 av den 29 juni 2000 om ämnen som bryter ned ozonskiktet²²,

4. genom att på marknaden släppa ut ett tvätt- eller rengöringsmedel eller en tensid för ett sådant medel utan att följa en skyldighet enligt artikel 3 eller 4 i Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 648/2004 av den 31 mars 2004 om tvätt- och rengöringsmedel²³,

5. i fråga om åtgärder för att hindra eller åtgärda läckage av fluorerade växthusgaser bryter mot bestämmelserna i artikel 3.1 i Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 842/2006 av den 17 maj 2006 om vissa fluorerade växthusgaser²⁴,

²¹ Senaste lydelse 2008:240.

²² EGT L 244, 29.9.2000, s. 1 (Celex 32000R2037).

²³ EUT L 104, 8.4.2004, s. 1 (Celex 32004R0648).

²⁴ EUT L 161, 14.6.2006, s. 1 (Celex 32006R0842).

6. i fråga om att återvinning av fluorerade växthusgaser ska utföras av certifierad personal eller personal med lämplig utbildning bryter mot en bestämmelse i artikel 4.1 eller 4.3 i förordning (EG) nr 842/2006, *eller*

7. använder en fluorerad växthusgas eller släpper ut en sådan gas på marknaden och därigenom bryter mot ett förbud i artikel 8 eller 9 i förordning (EG) nr 842/2006.

6. i fråga om att återvinning av fluorerade växthusgaser ska utföras av certifierad personal eller personal med lämplig utbildning bryter mot en bestämmelse i artikel 4.1 eller 4.3 i förordning (EG) nr 842/2006,

7. använder en fluorerad växthusgas eller släpper ut en sådan gas på marknaden och därigenom bryter mot ett förbud i artikel 8 eller 9 i förordning (EG) nr 842/2006,

8. bryter mot en begränsning för att tillverka, släppa ut på marknaden eller använda ett ämne, som sådant eller ingående i en blandning eller en vara, enligt artikel 67 i Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 1907/2006 av den 18 december 2006 om registrering, utvärdering, godkännande och begränsning av kemikalier (Reach), inrättande av en europeisk kemikaliemyndighet, ändring av direktiv 1999/45/EG och upphävande av rådets förordning (EEG) nr 793/93 och kommissionens förordning (EG) nr 1488/94 samt rådets direktiv 76/769/EEG och kommissionens direktiv 91/155/EEG, 93/67/EEG, 93/105/EG och 2000/21/EG²⁵,

*9. släpper ut en kemisk produkt eller ett explosivt föremål på marknaden utan att följa en skyldighet i artikel 35.1 eller 35.2 första stycket i Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 1272/2008 om klassificering, märkning och förpackning av ämnen och blandningar, ändring och upphävande av direktiven 67/548/EEG och 1999/45/EG samt ändring av förordning (EG) nr 1907/2006²⁶, *eller**

²⁵ EUT L 396, 30.12.2006, s. 1 (Celex 32006R1907).

²⁶ EUT L 353, 31.12.2008, s. 1 (Celex 32008R1272).

10. i egenskap av att vara tillverkare, nedströmsanvändare eller någon som för in en kemisk produkt eller ett explosivt föremål till Sverige, släpper ut produkten eller föremålet på marknaden utan att följa en skyldighet i artikel 35.2 andra stycket i Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 1272/2008.

Ansvar ska inte dömas ut enligt denna paragraf, om

1. ansvar för gärningen kan dömas ut enligt 1 §,
2. ansvar för gärningen kan dömas ut enligt 6 § eller om ansvar enligt 6 § inte ska dömas ut till följd av 6 § andra stycket, eller
3. ansvar för gärningen kan dömas ut enligt 9 § första stycket 9.

3 b §²⁷

För kemikalierregistreringsbrott döms till böter eller fängelse i högst två år den som med uppsåt eller av oaktsamhet

1. tillverkar eller importerar ett ämne, som sådant eller ingående i en *beredning*, utan att göra en registreringsanmälan och därigenom bryter mot artiklarna 5 och 6 i Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 1907/2006 av den 18 december 2006 om registrering, utvärdering, godkännande och begränsning av kemikalier (Reach), inrättande av en europeisk kemikaliemyndighet, ändring av direktiv 1999/45/EG och upphävande av rådets förordning (EEG) nr 793/93 och kommissionens förordning (EG) nr 1488/94 samt rådets direktiv 76/769/EEG och kommissionens direktiv 91/155/EEG, 93/67/EEG, 93/105/EG och 2000/21/EG,

1. tillverkar eller importerar ett ämne, som sådant eller ingående i en *blandning*, utan att göra en registreringsanmälan och därigenom bryter mot artiklarna 5 och 6 i Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 1907/2006,

2. producerar eller importerar en vara utan att göra en registreringsanmälan och därigenom bryter mot artiklarna 5 och 7.1 i förordning (EG) nr 1907/2006,

3. producerar eller importerar en vara utan att göra en registreringsanmälan och därigenom bryter mot artikel 5 och ett beslut enligt artikel 7.5 i förordning (EG) nr 1907/2006,

4. bryter mot en skyldighet att lämna eller uppdatera information enligt artikel 12.2 eller 22 i förordning (EG) nr 1907/2006, eller

²⁷ Senaste lydelse 2008:240.

5. lämnar oriktig information i en registreringsanmälan eller i en handling som kompletterar en sådan anmälan, om det är fråga om en anmälan eller komplettering som avses i artikel 6, 7.1, 7.5, 20.2 tredje stycket, 22.1 och 2, 40.4 eller 41.4 i förordning (EG) nr 1907/2006 och informationen har betydelse för en myndighets eller enskilds riskbedömning eller för en myndighets utvärdering av ett ämnes risk för människors hälsa eller miljön.

Om brottet är grovt, döms för grovt kemikalierregistreringsbrott till fängelse i lägst sex månader och högst sex år. Vid bedömningen av om brottet är grovt ska det särskilt beaktas om det har avsett stora mängder av ett ämne, har medfört eller kunnat medföra skador av stor omfattning eller av allvarlig art eller har pågått under lång tid.

6 §²⁸

För bristfällig miljöinformation döms till böter eller fängelse i högst två år den som med uppsåt eller av oaktksamhet

1. i fråga om kemiska produkter eller biotekniska organismer bryter mot bestämmelserna om produktinformation i 14 kap. genom att

a) felaktigt klassificera eller låta bli att klassificera en produkt *med avseende på hälso- och miljöfarlighet när det gäller farliga ämnen eller beredningar* enligt vad som krävs i föreskrifter som regeringen har meddelat med stöd av *bestämmelserna* i 14 kap.,

b) låta bli att märka en produkt eller att lämna annan produktinformation enligt vad som krävs i föreskrifter som regeringen har meddelat med stöd av *bestämmelserna* i 14 kap.,

c) låta bli att med en lämplig symbol eller beteckning för fara eller risk eller med annan tydlig varningstext märka en produkt eller på annat sätt lämna produktinformation, om märkningen eller informationen behövs till skydd för människors hälsa eller miljön, eller

d) lämna oriktig eller bristfällig produktinformation,

2. i fråga om kemiska produkter bryter mot en bestämmelse i Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 304/2003 av den 28 januari 2003 om export och import av farliga kemikalier²⁹ genom att

a) låta bli att märka en produkt med en farosymbol, en farobeteckning, en riskfras eller ett varningsmärke enligt vad som krävs i förordningens artikel 16.1,

b) låta bli att lämna säkerhetsdatablad enligt vad som krävs i förordningens artikel 16.3, eller

c) lämna oriktig uppgift i märkningen eller säkerhetsdatabladet,

²⁸ Senaste lydelse 2008:240.

²⁹ EUT L 63, 6.3.2003, s. 1 (Celex 32003R0304).

3. i fråga om tvätt- eller rengöringsmedel bryter mot förordning (EG) nr 648/2004 genom att låta bli att märka förpackningar enligt vad som krävs i förordningens artikel 11,

4. i fråga om produkter och utrustning som innehåller fluorerade växthusgaser bryter mot förordning (EG) nr 842/2006 genom att låta bli att märka produkter och utrustning enligt vad som krävs i förordningens artikel 7, eller

5. i fråga om kemiska produkter bryter mot en bestämmelse i förordning (EG) nr 1907/2006 genom att

a) låta bli att förse mottagaren av ett ämne eller en *beredning* med ett säkerhetsdatablad enligt kraven i artikel 31,

a) låta bli att förse mottagaren av ett ämne eller en *blandning* med ett säkerhetsdatablad enligt kraven i artikel 31,

b) lämna oriktigt eller bristfällig uppgift i säkerhetsdatabladet, eller

c) låta bli att tillhandahålla en mottagare eller konsument information om namn på ett ämne som ingår i varan enligt kraven i artikel 33.

c) låta bli att tillhandahålla en mottagare eller konsument information om namn på ett ämne som ingår i varan enligt kraven i artikel 33, *eller*

6. i fråga om kemiska produkter och explosiva föremål bryter mot en bestämmelse i förordning (EG) nr 1272/2008 genom att

a) felaktigt klassificera eller låta bli att klassificera ett ämne, en blandning eller ett explosivt föremål enligt vad som krävs i artiklarna 4.1, 4.2, 4.3 eller 4.8, eller

b) felaktigt märka eller låta bli att märka ett ämne, en blandning eller ett explosivt föremål enligt vad som krävs i artiklarna 4.4, 4.7 eller 4.8.

Ansvar ska inte dömas ut enligt denna paragraf, om underlåtenheten eller den oriktiga eller bristfälliga informationen varit sådan att den inte kunnat försvåra bedömningen av risken för skada på människors hälsa eller i miljön. Ansvar ska inte heller dömas ut enligt denna paragraf om ansvar för gärningen kan dömas ut enligt 9 § första stycket 9.

1. Denna lag träder i kraft den 1 augusti 2010 i fråga om 14 kap. 2, 3, 10, 17 och 20 §§ och 29 kap. 3, 3 b och 6 §§ samt i övrigt den 1 januari 2011.

2. Bestämmelserna i 26 kap. 3 § i sin äldre lydelse gäller för tillsyns- ärenden som inlets före ikraftträdandet.

Lagrådets yttrande

Utdrag ur protokoll vid sammanträde 2010-04-19

Närvarande: F.d. regeringsrådet Leif Lindstam, f.d. justitierådet Lars Dahllöf och regeringsrådet Carina Stävberg

Kemikalietillsynen

Enligt en lagrådsremiss den 11 februari 2010 (Miljödepartementet) har regeringen beslutat att inhämta Lagrådets yttrande över förslag till

1. lag om ändring i miljöbalken,
2. lag om ändring i arbetsmiljölagen (1977:1060),
3. lag om ändring i fartygssäkerhetslagen (2003:364).

Förslagen har inför Lagrådet föredragits av kansliråden Malin Wik och Åsa Marklund Andersson.

Förslagen föranleder följande yttrande av *Lagrådet*:

Förslaget till lag om ändring i miljöbalken

14 kap. 2 §

I punkt 2 definieras blandning som ”en blandning eller lösning som består av två eller flera ämnen”. Enligt artikel 2.7 och 2.8 i kemikalieklassificeringsförordningen ska de ämnen som ingår i en blandning vara ”kemiska” ämnen. Även i definitionen av kemisk produkt i punkt 1 i paragrafen och i 14 kap. 17 § i sin nuvarande lydelse används begreppet kemiska ämnen. Lagrådet förordar att detta begrepp används också i definitionen av blandning.

26 kap. 22 §

I paragrafens andra stycke hänvisas till 22 b §. Rätteligen bör hänvisningen begränsas till att avse 22 b § 2.

26 kap. 22 a och 22 b §§

I paragraferna används begreppet varuprover. Begreppet omfattar såväl kemiska produkter som biotekniska organismer och varor. Av definitionen i 14 kap. 2 § 1 framgår att kemiska produkter inte anses som varor. Det framstår därför som missvisande att använda ordet ”varuprov” om kemiska produkter. Enligt Lagrådets uppfattning bör ordet ”prov” användas i stället.

Paragrafen, som reglerar skyldigheten att ersätta vissa kostnader, hänvisar bl.a. till skyldigheten att ersätta kostnader enligt 26 kap. 22 b § 2. Hänvisningen är enligt Lagrådets mening felaktig, eftersom den bestämmelsen reglerar i vilka fall kostnaderna inte behöver ersättas. Hänvisningen bör därför utgå.

Förslaget till lag om ändring i fartygssäkerhetslagen

5 kap. 1 §

I paragrafens femte stycke hänvisas till första och andra styckena i paragrafen. Hänvisning ska rätteligen göras till tredje och fjärde styckena.

Övrigt lagförslag

Lagrådet lämnar lagförslaget utan erinran.

Miljödepartementet

Utdrag ur protokoll vid regeringssammanträde den 29 april 2010

Närvarande: Statsministern Reinfeldt, ordförande, och statsråden Olofsson, Odell, Ask, Husmark Pehrsson, Larsson, Erlandsson, Carlgren, Hägglund, Björklund, Carlsson, Littorin, Borg, Sabuni, Billström, Adelson Liljeroth, Tolgfors, Krantz, Ohlsson.

Föredragande: Carlgren

Regeringen beslutar proposition 2009/10:211 Sanktioner för överträdelser av nya EU-regler om kemikalier.

Rättsdatablad

Författningsrubrik	Bestämmelser som inför, ändrar, upphäver eller upprepar ett normgivningsbemyndigande	Celexnummer för bakomliggande EU-regler
Lag om ändring i miljöbalken		32006R1907 32008R1272
